

شتاك له نووسين ... سه باح

ه نجه

1

ز ر نيه له ناو ه خنه و ل ك ك ي نه وهى ئه ده بى كورديدا ناو نيشان وهك
با به ت كى سهر به خ و گرینگ، به هاى پ به خشاوه و مامه هى له گه دا
ده كرت. له هه موو بار و بواره كانيشدا ناو نيشان و ناوهر ك ده چنه وه
سهر يهك ماك و بنه ما، ئه ویش ناوه نده. واته: ده قه كه، ئه گهر
ناو نيشان داه نانب، ده ب ته هه سته گهرمى و سرووشك، داه نانب كى تر
به دوای خيدا ده ه نانب. هه بزاردنى له سهر بنه ما و بىر كى:
ئه فسانه و ئه فسوون هه بزاردن كى هه شمه ندانه و داه نهرانه يه، له
و نه و سرووش و دهر ب يندا به ده رده كه و ت و وزه ئه وه سته
ده د ز ته وه، كه له ناوهر كدا به دوادا چوون و هه نگاو هه نانب به
ك كرده وهى تا ه تيشكه كان و وزه استه قينه و هه و نى شيعره كه. له
ناوهر كدا ده قى نو به خش يه كه يه كى يه كگرتووى تدا نيه، چونكه
ژيان پارچه پارچه بووه و ج ر ك هه وه ش ندر اوه ته وه. هه ندك جار
پارچه كان ل ك دوورن و هه ندك جار يش ل ك نزيك. گرینگ ئه وه يه له
هه ردوو بار و بوارى ل ك نزيكى و ل ك دوورى پارچه كان هه رهم و
دهر ب ينى ژيان و بنه مايه كى په يوه نديان هه يه. هه ست به پچ انى
په يوه ندى نوان ناو نيشان و ناوهر ك ناكه ين. ئهم دوو بار و
بواره ي ل ك نزيكى و ل ك دوورى دابه ش ده بن به سهر دوو خا دا:
خا ي يه كه م: ئه وه ده قى، كه ده ق كى نو به خشه يه كه يه كى يه كگرتووى
تدا نيه، ناو نيشانه كه ده ب ته تا ه تيشك ل له ناوهر ك كه دا.
خا ي دووهم: ئه وه ده قى، كه ده ق كى ئاساييه يه كه يه كى يه كگرتووى
تدا يه، ناو نيشانه كه ده ب ته اما نى سهره كى و به ته واوى جه سته
ده قه كه دا ش ده ب ته وه و ده ب ت به ايه و تانوپ، له
ناو نيشانه وه ش در ژه به شيعره كه ده دات ناو نيشانه كانى من وهك تا ه
تيشك كن ب مانا و ناوهر كى ده قه كان. نهك وهك اما نى سهره كى
به ته واوى جه سته ده قه كه دا ش بووب ته وه، هه روه ها تا ه تيشكه كان
له خيدا ك ده كا ته وه.

ناو نيشان ناتوان ت ايه و تانوپى ناو دهق ك كخات، له بهر ئه وهى
ئه وه خى هه وه ده دات به زمان كى نهرم له گه هه گهر و توخمه كان
په يوه ندى دروست بكات و هاوگونجان پهيدا بكات، له ناوه استى
هه شتايه كاندا: (ئه حمدهى مهلا) ز دى خى: (زه ردك) ب ناو نيشانى

كۆشيعرلىكى بەكارھلىنا. ئەمە دەستپىلىشخەرى و دياردەيەك بوو لە ناونىشانى كۆشيعرى كوردى، زىريش بەجوانى گەيشتووه بە ناوھندى خىبوونى داھلىنان.

بەشلىك لە ناونىشانى كۆشيعرى كوردى بەلامەوھ وردبوونەوھ و مەودايەكى ھونەرى و دىخگلىن و سەرسامبوومە پىيان، نەشتوانىوھ سەرسامى خىم بەرانبەريان بشارمەوھ، ئاستلىكى بايان بەدەقەكان داوھ و ھىكارلىك بوونە لە ھىكارەكانى داھلىنان و گەلىك پىنتىش لە ناوھىرلىكدا ووندىكەنەوھ، ئەو ناونىشانى سەرساميان كىردوون ئەمانەن:

يەكەم: سەماى بەفرى ئىلواران - ى جەلال بەرزىنجى.

دووھم: سووتان لەبەر باراندا - ى ھەفىق سابىر.

سىيەم: تەمە سىيەكانى خىج - ى كەرىم دەشتى.

چوارەم: ھىلانەى نغىرلى - ى مەرف عومەر گول.

پىنجەم: تاڭگەى مەند - ى نەزاد عەزىز سورملى.

شەشەم: كاتلى قامىش بەئاگاھات بووبووه بىلورلى - ى سامان دزەيى.

ناونىشان بەلای مەوھ بەسەر سىل دىخ و ئاستدا دابەشەبلىت و تەدەپەبلىت: ئەوھى لىرەدا ھەك بار و بوار و دىخگلىن، بەجلىش و ئەمەكەوھ دەمەو ھىلماژەى پىل بىدەم. ناونىشانى: (خەون واخلى گىلەيەوھ) يە. سىرووشى ئەم ناونىشانەم بەجلىش و سىرووشلىكى دووربەدوورى ناونىشانى: (زەردەشت وا دوا) ى نىتەشەوھ لا دروست بووھ و لە دابەشتىدا ھاوگونجانلىكم بەكارھلىناوھ، ھەروھە ناونىشانى: (كاتلى قامىش بەئاگاھات بووبووه بىلورلى)، لە سىرووش و سىرووشى دىرە شيعرلىكى: (مەولانا جەلالەدىنى ھىمى، لە سىروودى نەى) ھەرىگىراوھ. ئەوھى مەن گەرموگولەيەكى زىل شاراوھە، ئەگەر خىم ئەم گەرمى پىلەخىنەى ئەزموونى خىم نەھلىنمە بەرباس، كەس ھەستى پىلەكەت و خىللىكى ھاودەقى لى نادىلرەتەوھ، چونكە زىلر بە ئاگايىيەوھ لە ناوھندى ناونىشانەكەى نىتەشەوھ بەھرەم ھەرىگرتووه و چوومەتە دەرەوھ، يان ناونىشانەكە لە سەرسامى خىلى ھەستاندوومى و بەبلىلى خىستوومەوھ بىل دروستكىردنى سەرسامى خىل بوونى خىم. ھەرىچى سامان دزەيىيە لە ناوھندى دىلەكەى رىمى نەچووتە دەرەوھ و ماوھتەوھ، ھەروھە ئەوھندەى مەئاگادارىم، واشىزانم ئاگايىيەكى ھوون و وردم لە شيعرى نولى كوردىدا ھەيە. وشەى (ئاو)، ھەك ناونىشان يەكەم جارى: (سامى شىللىش) لە ژمارە (1) ى بىلەوكرەوھى (نەبەرە)، سالى 1970 بەكارىيەلىنا، شيعرلىكى تەلدا بىلەوكرەوھ بە ناونىشانى: (بووكى ئاو). ئەم ناونىشانە بىل سەرتەلى ھەفتايەكان ناونىشانلىكى دىخگلىن و كارىگەر بوو، پاش چوار سالى: (عەباس عەبدوللىلى يوسىف) بەجلىك لە جىلەكان ھەرىگرت، يان گواستىيەوھ، كىردى بە ناونىشانى نامىلكەيەكى بەناونىشانى: (ئاو). جا نازانم ئەم شىلەوازى ھەرىگرتە دەچىتە چ

خانه يهك، وەرگرتن، يان گواستنهوه، يان... تاد، بهام هه نديك ناو نيشان هه يه. ده قاودهق وەرگيراوه، يان گواستراوه تهوه، يان... تاد، (به فری گهرم - الپلج الحار) له بنه هتدا ناو نيشانی مانكي: (يوری بونداريف)ه، (غائب نعمه فرمان) وهریگ ماناوه ته سر زمانی عهره بی. (نهوزاد هفعهت) له سا ی 1992، ده قاودهق وهریگرتووه، يان گواستوو یه تیهوه، يان... تاد، کردی به ناو نيشانی ک شیعريکی خ ی.

من هه روا به ساده یی ناو نيشان وهرناگرم و به قوو ی و وردبینیهوه، فهزای زای ده خو نمهوه و جگای بایه خمه، ناو نيشانی د خگ و اتای جیابوون و جیاوازییه. لهو د خهوه خو نه ری نموونه یی ت ده گات نووسهر قوو بینه، يان ووکesh.

ویستم له ناو نيشاندا کارکی تایبه تمه ند پشک ش بکهم، له جگای پیت و ده نگدا و نه بکشم. واته: ئه گهر ناو نيشانی شیعريکم: (با ندهی مه له وان) بت. له شو ننی ناو نيشان و نه یه کی ماسیگره، يان قورینگ... تاد، بکشم. له یهك کاتدا ههم شوهی و نه و ههم نيشانه ی نووسین بدات. ئه و ویست و هه و ههم ته نیا وهك بیرکردنه وه یهك مایه وه و ج به جهم نه کرد، پکها ته ی شوه کارکردنه کesh بنیاد نابوو. ج به ج نه کردنه کesh ته نیا له بهر نا کارایی و ئاستی شاره زانه بوونی نه خشه سازه کانی ژنامه و گ قاره کان بوو.

سای 1993 له ژماره () له () هه و کم له ش وازی ناو نيشان پشک ش کرد. شیعريکم به ناو نيشانی: (سه باح) له (پاشکی ئه ده ب و هونه ری کوردستانی نو) دا با و کرده وه. مامه هم له گه چوار توخمه که ی بوون، وهك پکها ته ی گهر دوون و جهسته ی خم کرد بوو. (با، خ، ئاگر، ئاو). له ههر به شکی سهر به خ دا ناوی توخمه مامه له له گه کراوه کهم وهك ناو نيشانی لاهه کی له ژر به شه که دانا بوو، نه خشه سازی ژنامه که هونه رمه ند: (هه گورد جوندیانی)، ئهم ش وازی ناو نيشانه ی به یزپه و نام زانی، به نابهدی کاری تدا کرد، ئه نجام هه و که ی منی به ته وای نه گه یاند. له دوا ی با و بوونه وه یدا، بام ئاشکرا بوو ئهم ش وازه سووریالییه فره نسیه کان له سهره تای دروستبوونیان پشک شیان کردووه. ئهم هه و ههم وهك سهره تایهك مایه وه و لی دوورکه و تمه وه، بهام ناو نيشان به و نه وهك پ ژه یه کی دوا خراو لام ماوه ته وه و له ک شیعريکم تا بام بکرت و بتوانم پشک شکی ده کهم، ده شزانم له شوه کارکردنه کهمدا به ره و کو ده م و چ ه و ه مایهك ده کهم به ناوه ند.

سه نگك هه یه ناوی م ژوو، هه موومان وهك شیر ده کو نیت، بی ده رده که و ت چه ندمان هه و ن ده بین و چه ندیشمان هه بزل کین.

له ناو كـمـهـگـای كوردیدا هیچ سهـرچـاوه و وزهـیهـکی ئهـدهـبی به ئاستی
شیر نهـبووهـته بـهـمـای پهـیوهـندی و مایهـی بهـرهـمهـنـانی بیرکردنهـوهـی
چالاک. واته: ئهـندـشـهـی چاک، کرداری چاک، گوتاری چاک. ههـروهـها بهـو
پایه كـمـهـایهـتی و شـنـبـیریهـش پهـسـند نهـکـراوه و نهـدرهـوشـاوهـتهـوه.
گیانی زمانی دهـربـینی کوردیش، تا ئـستا ههـر بهـتهـنیا لهـناو پرـژه
شیریهـکاندا زیندوووه، کوردیش ویستی شیر نووسین و ههـستیاریهـی
شیری زـر بهـهـزه، تواناکی خـی تـدا تاقی دهـکـاتهـوه، ههـکـهـوته
کـمـهـایهـتییهـکـهـشی وهـری دهـگرـت و هـوایهـی بهـبهـردهـوامـبوون و
پهـرهـسهـندنی دهـدات، داـهـنـان بهـوهـرگرتنی قووـاییهـکانی ژیان
بهـرهـم د، لهـم بهـرهـمهـنـانهـشیدا ژیان دهـخـاته ناو پرـژهـی
دـزینهـوهـوه.

ئهـگـهـر دهـربـینـکـیش لهـ فـرمـی ئاستدار و تیشکـی خـمـاییهـوه
دانهـچـابـته ناو بوون و زهـمینهـی تهـواوی دهـربـینهـوه، بهـهیچ شـوه
و کهـشـوهـهـایهـک ناتوانـت نوـبهـخش بـت و بـته ناو پرـژهـی
دـزینهـوهـوه.

بـ شاعیری نوـبهـخش وهـرگرتنی قووـاییهـکانی ژیان زیندوووهـوه
زمانه، زمانی دـزینهـوهـش زمانـکی یهـک ئاراستهـیی نییه، بهـپرسیاری
زـرهـوه لهـ ئاسته ههـمهـچهـشنهـکانی خـی دهـکـهـتهـوه، قووـاییهـکان
هـزی وشه و ئەزموونی تـدا نوستوووه، لهـ دهـربـیندا ئەم هـزه تاقی
دهـکـهـتهـوه و دـته ناو پرـژهـی دـزینهـوهـوه.

بهـشـوهـیهـکی سهـرهـتایی نوـبهـخشی لهـ ژیان و بیر و بیرکردنهـوهـی
کـمـهـگا دهـرکهـوتوووه و ههـنگاوی بـ نراوه، بـهـماکانی گـانـان بهـرهـو
پـداوـیستیهـ هاوچهـرخهـکان و هـشیاری دهـبـته پـوهـری دـزینهـوهـی
ئهـدهـبی، ههـروهـها نوـبهـخشی هـ و ئامانجه بـ پهـیوهـندیکردن به
چالاکیهـکانی ژیاـنهـوه، بهـشـک، بهـشـکی لابهـلاش نییه لهـ ژیان.
ئاستهـوخـ ناوکی ژیاـنه، مرـق لهـ بار و بواری بهـختهـوهـریدا وهـک
خوداوهـندـکی ئاستهـقینه دهـژـندـت، ئهـفسانه و ئهـفسوونـکی واشی
تـدایه گیان و جهـسته لهـ بـندی بهـهـوـندـتهـوه.

بابهـت ورووژاندن و شـوازی شاعیر ههـستکردنه بهـچرکه زیندوووهـکانی
ژیان و شـبوونهـوه بـ ناو ناواخنی سروشت و لهـدایکبوونی وهـرزهـکان
و گونجان و تهـبایی نـوانیان، واش بهـرانبهـر ئابـهـنـه ههـست بهـم
شـبوونهـوه و گونجان و تهـبایییهـی نـوانیان بکات.

ههـستی نووسینیش بهـساتهـوهـختی زـر ناسک، یان زـر دژوار تـدهـپهـه.
تـوانینهـکان ئاـوگـان یان تـدهـکهـو و دهـسکـن.

شیری ئاستهـقینهـی خاوهـن جیهـانبینی، کهـخودی مرـق داـبـهـژـتهـوه، له
ژیری و پهـند و سـز و تاسه و ترپهـی گهـرمی د و خهـونی ئانسیانه

به‌دهر نییه، ئەگەر شیعریش ڕووت کرایه‌وه له ژیری و پەند و سەز و تاسه و ترپە‌ی گەرمی د و خەونی ڕمانسیانە به هیچ جەڕێک ڕاستەقینە و خاوەن جیھان‌بینی نییه، که خودی مەرف دا بێ ڕێژە‌ته‌وه.

شاعیری نوێ‌به‌خش هیچ کاتێک چاوه‌ڕوانی هاندان و ستایش ناکات، هەر کاتێکیش چاوه‌ڕوانی هاندان و ستایشی کرد، ئەوه ب‌وا‌ی به‌وه نییه ئەوه‌ی که نووسیه‌تی خ‌بوونی و دا‌ه‌نان ب‌ت. دەر‌ب‌ینی نایاب به‌ه‌ی کرداری گە‌یاندن و ه‌ش‌یار‌ی زمانه‌وه له ئاستی ئاسایی ده‌په‌ته‌وه ب‌ ئاستی ئ‌ست‌تیکا و خ‌بوونی، ده‌ب‌ته‌ خاوەن پرس‌یار له ن‌وان وریایی زمان و وریایی ئاخاوتن.

زمانی ئ‌ست‌تیکا، ش‌واز و ئە‌د‌گاری خ‌ی له دەر‌ب‌ین‌کردن و دەر‌ب‌ینه‌وه وەر‌ده‌گرت. له ئە‌زە‌له‌وه‌ش گیان، گیانی جه‌سته‌یه‌که ش‌وه‌یه‌کی دیاریکراوی چرکه‌ زین‌دوو‌ه‌کانی ب‌ ژیان و نه‌شون‌ما د‌زیوه‌ته‌وه، ش‌وا‌زیش ناوه‌ند و گیانی نووس‌ه‌ره، هیچ گیان‌ک‌یش ب‌ جه‌سته‌یه‌کی دیکه‌ وەر‌ناگیر‌ت.

ش‌واز و شیعریه‌ت و زمان، ئە‌زم‌وون ب‌ دیار‌ده‌کانی ژیان و و‌نا‌کردنی ک‌مه‌گا پ‌شنیازیان ده‌کات، دیار‌ده‌کانی ژیان و و‌نا‌کردنی ک‌مه‌گاش په‌یوه‌ندی به‌ ه‌موویان‌ه‌وه ه‌یه، به‌ش‌دارین له چالا‌ک‌کردن و به‌و‌ه‌بردنی، په‌یامی ه‌ونه‌ری م‌ر‌ف‌گ‌ه‌ل‌که، که ه‌ه‌و‌ی س‌ینه‌وه و له‌به‌ی‌ن‌بردنی ئە‌و ش‌تانه نادات، که ژیان ده‌خ‌نه بار و بواریک به‌رگری له به‌ژیان‌بوون و ئازار و ئازادیی خ‌ی ده‌کات.

ژیان و بوون و دن‌یاش له‌ناو شیعی نایاب و ئ‌ست‌تیک‌ی و خ‌بوون‌یدا نو‌ن، له‌ناو ش‌نبیری کورد‌یدا نو‌به‌خشی ه‌شتان به‌ وونی شو‌نی شی‌ا‌وی ب‌ نه‌کراوه‌ته‌وه، ئاخاوتن له‌بار‌ه‌یه‌وه ده‌ب‌ته‌ه‌را و زه‌نا، پ‌ویسته ئە‌و ب‌یارانه‌ی له‌م بار‌ه‌یه‌وه بوونه‌ته‌ مایه‌ی سه‌رنج‌ی که‌مه‌یه‌کی که‌م، به‌ ئاست‌کی دیکه‌وه بخ‌رنه‌ ناو ئاخاوتنه‌وه.

ئایه ئاخاوتنه‌کانمان له‌ خودی نو‌به‌خشی ده‌قه‌وه ده‌رچوونه، یان له‌ ده‌ره‌وه‌ی ده‌قه‌وه وەر‌گیراون و له‌ جه‌سته‌ی ته‌نک و ناسکی ده‌ق‌دا پ‌راوه‌ی پ‌ ده‌که‌ین، که جه‌سته‌ی ته‌نک و ناسکی ده‌ق هیچ پ‌راوه‌یه‌ک وەر‌ناگرت جگه‌ له‌ پ‌راوه‌ی گیان نه‌ب‌ت.

نووس‌ین‌ک‌ گ‌ه‌یش‌ت‌ب‌ت به‌ ئاستی ده‌ق، په‌یوه‌ندی ئاست‌داری چاره‌نووس‌سازی به‌ ئ‌ست‌تیکا و خ‌بوونییه‌وه ه‌یه، که ه‌میشه‌ وه‌ک سه‌رچاوه‌یه‌کی وون، ه‌ز‌که ب‌ به‌ره‌مه‌ه‌ن‌انی سه‌رچاوه‌ی دیکه‌، به‌ره‌نجامی خود‌کی ه‌ه‌ژاو و ه‌ش‌مه‌ند و وریا‌یه. به‌ش‌ک‌یش له‌ خودی ه‌ه‌ژاو و ه‌ش‌مه‌ند و وریا گ‌ه‌یش‌ت‌وون به‌و ه‌قیقه‌ته‌، که شیعر بگه‌ته‌وه ناو س‌ز و ه‌ه‌ست و وونی و ئاشکرای‌ی له‌ دەر‌ب‌ین‌دا، ئە‌مه‌ش وه‌ک دیار‌ده‌یه‌ک پ‌ویسته بخ‌رنه‌ ناو ئاخاوتنه‌وه. ز‌ر جار‌ان گ‌ان‌کاریه‌ ه‌چاونه‌کراوه‌کان کاریگ‌ه‌ری ڕاسته‌وخ‌یان له‌سه‌ر

هه‌نده‌ی دیکه گیانی تا هه‌تایه په‌روه‌رده ده‌کا و ده‌پار‌ن‌ت و ئه‌فسانه و ئه‌فسوون له‌خودی خ‌یه‌وه بره‌و پ‌ده‌دا. شت‌ک له‌ نووسین، که وه‌ک ئه‌زموون‌ک پ‌شک‌شم کرد‌ب‌ت، به‌کاربردنی زمان‌ی خه‌ونه ب‌ زمان‌ی نووسین و ئ‌چه‌ن‌اندن و چالا‌ک‌کردنی نا‌خی پ‌ توانایی و یاده‌وه‌ری. دواجار توان‌دنه‌وه‌ی چالاکیه‌کان‌ی بیر له‌ هه‌ستیار‌یی نووسیندا.

چامه‌ی در‌ژ‌ی فره‌ ده‌نگ و ئاستدار، پ‌ئ‌یه‌کی کام‌ه و له‌سه‌ر ئاستی بوون و کرانه‌وه‌ی به‌رده‌وام ئ‌اده‌وه‌ست‌ت، سروشتی دایکی هه‌سته‌کانمه، ئاس‌یه‌کی ئه‌فسانه و ئه‌فسوون ئاساییه، ناتوانم ل‌ی ده‌ربازیم، به‌ کام‌ترین ف‌رم‌ی شیع‌ری ده‌زانم و په‌ی‌ه‌وی ده‌که‌م، له‌ ئ‌ایه و تانوپ‌ی ئ‌سته‌کانیدا توانای جوو‌اندنی فره‌ ده‌نگی و فره‌ په‌یوه‌ندی ده‌س‌ک‌ت. مانا و زمان ده‌گه‌ئ‌ته‌وه ئه‌و ئاستدار‌یه‌ی ه‌زی نووسین ئاشکرای ده‌کات و ده‌یه‌ئ‌ته گ‌گ‌گ‌. واته: قوو‌بوونه‌وه به‌ نا‌خی بیندراو و شه‌پ‌لی کات و شو‌ن سیمای بوون.

سه‌نگ‌ک هه‌یه ناوی م‌ژوو، هه‌موومان وه‌ک شیر ده‌کو‌ئ‌ئ‌ت، ب‌ی ده‌رده‌که‌وت چه‌ندمان هه‌و‌ن ده‌بین و چه‌ندیشمان هه‌ده‌بز‌ک‌ین.

4

وانینی گه‌ردوونی بار و بوار ب‌ گه‌شه‌سه‌ندی شیع‌ر ده‌ه‌خس‌ئ‌ت، ب‌ای ب‌ په‌یوه‌ندی به‌ ش‌شی گه‌یان‌دن و ف‌رمه‌کان‌یه‌وه نییه. خه‌یا و ئه‌و ئاس‌یه‌ی جیهانی به‌ه‌یه‌وه و‌ئ‌نا ده‌که‌یت، له‌ ده‌ره‌وه‌ی که‌نا‌ه‌کان‌ی ئ‌اگه‌یان‌دن کاری شیع‌ریه‌ت به‌ئ‌وه ده‌به‌ن، له‌ که‌ک‌ وه‌رگرتن: ده‌ست وا‌ا و دیمو‌کراسین، سه‌رسامی خ‌شیان به‌ نه‌شونمای نو‌به‌خشی گیانی ژیان ناشارنه‌وه.

ده‌توانین له‌وه د‌نیا‌بین، که شیع‌ر هه‌موو سه‌نگایی ساته ورده‌کان‌ی به‌ ته‌نیا خسته سه‌ر هه‌قو‌انی خه‌یا، وه‌ک به‌رزایی و ناوه‌ندی کاریگه‌ر چوو‌ه ناوی و کر‌کی ژیان‌ی به‌ه‌یه‌وه و‌ئ‌نا کرد. ب‌گومان له‌ بار و بوار‌ک‌ نزیک ده‌بینه‌وه، شیع‌ری تاک‌ ده‌نگی ده‌ب‌ته خ‌نیشاندان‌ک‌ و ده‌رب‌ین له‌و بار و بواره ب‌ه‌زه‌دا.

ده‌کر‌ له‌ بچووک‌بوونه‌وه‌ی دنیا له‌ بینینی شاشه‌دا، یان هه‌ر ف‌رمه‌کی گه‌یان‌دنه‌وه، شیع‌ری فره‌ ده‌نگ له‌ چن‌ین و ئ‌ایه و تانوپ‌ی توند و ت‌ی ب‌ته ج‌گ‌ره‌وه‌ی خه‌یا، وه‌ک به‌رزایی و ناوه‌ندی کاریگه‌ر.

له‌ شیع‌ری فره‌ ده‌نگیدا خه‌یا ئ‌ه‌گه‌زی سوود‌بینینه، به‌رزایی و ناوه‌ندی کاریگه‌ر نییه. نیشاندانی باوه‌ و گیانی کراوه و ده‌وه‌مه‌ندی ئه‌م ش‌وازه، به‌ئه‌ندازه‌یه‌ک له‌ چیر‌ک‌ و شان‌نامه و ئ‌مان و داستان و ئه‌ده‌بی په‌خشاندا به‌ ئاشکرای‌ی ده‌گاته لووتکه‌ی بین‌ین و ت‌گه‌یشتنی وون.

له شیعری درامیدا گفټوگ له گه هه ست و نه قی خو نهر و شاکه س و که سایه تییه ج راو ج ره کان داده مه زر نښت، هاو تاییه ک دده ز ته وه له باری نووسیندا په یی هوی ده کات. له پکها ته و بنه مای منی شیعریدا پکد ت و ده بیندر ت، خی له منی تاکه که سی شاعیر ده کش ته وه، و ئاستی شاکه س و که سایه تییه ج را و ج ره کان و ج ټر ک ده گه یه نن، ج ټری ئاراسته کراوی شاکه س و که سایه تییه ج راو ج ره کان و واتا ناسی. ز ر ک له شیعری ئیم مان، له سر سیستمی تاکده نگی منی شاعیر وه ک ه گز کی کار پ کهر به ته وه ده ج ت، ئم ش وازه ش وه ک هونه ر هه رچی پ بوو به خشی، چاوه وان ناکر ت هونه ر کی کاریگری پ ما ب ت ب به خشین و سه رسامی، چونکه هیچ شت ک وونادات قسه کهر یه ک قسه کهره و پانتایی نووسینه که ی داگیر کردو وه، هه روه ها بوونی شیعریش وه ک ش واز و ش وه ده خاته مه ترسییه وه. له کارایی و زیندوویی و ه ز دووری ده خاته وه، که کارایی و زیندوویی و ه ز بار و بواری کن هه میسه زیندوومان ده که نه وه و سه رچاوه ی سه رسو ه نهرن.

یه که مین کرده ی هه ستیار کردنی زمان، سته کان به مه به ستی گه یشتن به چاوگه ده نگییه کان در ټر ده کاته وه، چاوگه ده نگییه کانیش هه میسه ئاگایی زمان تیدا ده ب ته بار و بواری استه قینه ی نووسین و وزه ی ترپه و ئاواز، له م بار و بواره یه وه هه ستیاری زمان و دده ات. چه ند ترپه و ئاواز کی ل ده ب ته وه به ناو خیدا دووباره په خش ده ب ته وه، ج راو ج ریی ترپه و ئاواز: خه س هت و م ر ک و ما کی ناسینی ئم چه شنهن، پشت به و نه ه نانه وه ی یه ک له دوا ی یه کیش نابسته ت، زیاتر گ انه وه ده کاته خ بووژانه وه و ده رکه وتن و ئاراسته وه رگرتن.

سه نگ ک هه یه ناوی م ټروو، هه موومان وه ک شیر ده کو نښت، بی دهرده که و ت چه ندمان هه و ن ده بین و چه ندیشمان هه ده بز ک ین.

5

ده قه کانم، ئه وانه ی چاپم کردوون و ئه وانه ی چاپیشم نه کردوون، هه میسه له سر م زی کارکردن ده ستیان ب ده به م، هه ر چه ند استه یه کیان ده ستکاری ده که م و چه ند لاپه ه یه کیان ده خه مه سر و چه ند لاپه ه یه کیشیان ل لاده دم. تا ئ ستاش نه گه یشتووم به دوا دا شتنيان. ئه و هونه ر و د ه اوک یه ی ده ستکاری کردنه ش له کارکردنی ب وچانی کا ترم ر، گواسترایه وه ناو بار و بواری ده روونی شاعیره تی من. کا ترم ر ته کان ددها به ره و ناو ده قی کات. ده قی کا تیش هه میسه ئه و چرکه یه ی جوانه تیدا چاوه وانیت، که ه ز ده خاته ئه و چرکه یه ی بی ده وات، یشتنی منیش هه میسه به ره و ده قی شیعرییه. هه موو شته کانی کاریگریان به نه شونمای ژیا نه وه هه یه. له زه ینمدا ئاماده یان

ده کم و ده یان کم به به شـك له چالاکیه کانی بیرکردنه وه. ده ستکاری بهرده و امیش کارـکی دروسته بـ نووسه ری پـ توانا و ئه زموونی پهـینه وه، بـ ناو پرسپاره کانی، که بوون به یهـك جـر ده ستنیشان ناکه، بهرگری و دهر بـین له داهـنـان ده که، چونکه هر جارـك، که ده ستکاری ده کات، بهو نیازه به ته وای ژیان له ناو ده که یدا ببینـت، یان ژیان به ته وای بهـنـتـه ناو ده که یه وه و بیگه یهـنـت به ئاستی خهونی نووسین. ئه ویش یهـك له مهـحـاـه کانی نووسینه، نووسین ههـوـده دات بـ مهـحـا، مانه وهش له ناو ئه و مهـحـاـه سووربوونی نووسه ره بـ بینینی ژیان به ته وای له ناو ده قی بـگه رددا.

سه نگـك هه یه ناوی مـژوو، هه موومان وهـك شیر ده کوـنـت، بـی ده رده که وـت چه ندمان ههـوـن ده بین و چه ندیشمان ههـده بزـکـین.

6

شاعیر، سه ر گه رمیه کانی خـی له سنووری بیرکردنه وه و جیهان بینیه وه ده ست پـده کات و گیان و ههسته کانی چالا که به گشت جوانیه هاو به شه کان. ئاراسته ی ئاـزکردنی جوانیه هاو به شه کان نیه. ساده کردنه وه یه تی، بهرپرسه بهرانبهر بهرزبوونه وه و ـسکاندنـی وانیـنی پـ شیعریهت و جووـه ی ئاخوتن له زماندا، په یوه ستیشه به وه ی په یوه ندیه کانی نـوان جوانی و فـرمه کانی کـمهـگا وهـك پرـژه یه کی پهره پـدان و پهره پـدراو وه ربگرـت.

کاری گوتار دامه زراندنیش له په یوه ندیه کانه وه بکاته وـنه یه کی ـاسته قینه ی ئه زموونکراوی هه قیقهت و به های مـرـف. له هه مان کاتدا له توانا کانی دهر بـیندا بهر زیان بکاته وه ناو ـایه و تانوپـی ـسته و ترپه و ئاوازی ویژدانیان، لـیه وه وهـك نیشان و نیشانه پیشانیان بدات، ههروه ها ده سه ـاتی هه ستیاریشی به سه ر ئاشکراکردنی چاره نووسی جوانی له شـوازی نادیاردا، پشتگیر و پاـپشت له بهرزبوونه وه و بهـزکردنی و داـکـکی له مانه وه ی بکات.

ته وه ره کانی هه ست و سـز و خهون بخاته گهـ بـ هـشتنه وه ی بهرده و امی چـژـی گیانی. جوانی وهـك هـگهـزـکی چالاك و بنیادنه ر، له پـکهاته ی ده قدا بکاته ناوه ندی به یه کگه یشتنی په یوه ندیه کان و باوهـهـنـان به هه قیقهت و توانا کانی ژیان. بـ واتای ـاسته قینه ی له ناو ده ورو بهرـکی بـ هـز له هـشیاری فیکریدا، ئاکار دا بـژـت. به دوا داچوونی مـژوو گیان و ئه وانی دیکه و چاونه ترسیش به ره و ووی ئه م ئاکار داـشتنه بکاته ماـی هه ره هه موومان و گه وه ره و ناوکی هونه ری مانا دهر نه که و ته وه کان له چرکه زیندووه ده گمه نه کان ههـدا ته وه.

کردهی نووسین وهك سهره تایه کی هه می شه یی و خا ه یه کتر ب ه کانی کات و شو بن بپار ن ت. به فراوانیه کی ئاستدار و کاریگه ریش بانگه وازی لایه نداریی ته وای ا بگه یه ن ت، دوا جار به ئاستی به های مر ف بیناس ن ت، بپرس ت ئه ر ئاستدارییه کانی شیعر و مر ف چین، له واقیعدا ج به ج یان بکات و ج ی په سندی بن. تا چند توانیویه تی جوانی و هونه ر بگه یه ن ته ئاستی ژیان و درکاندن و به های مر ف. سه نگا ك هه یه ناوی م ژوو، هه موومان وهك شیر ده كو ن ت، ب ی دهرده كه و ت چه ندمان هه و ن ده بین و چه ندیشمان هه ده بز ك یین.

7

وشه له ناو فرهه نگدا به یهك مانایى سنووردار و پا به نده، بار و بواری هه ك ن ینى نه ماوه و چه سپاو و ج گیر و نه گ ه، له سه ر ئاست کی چه سپاو و ج گیر و نه گ یش په یوه ندی ب ده ستنیشان کراوه. واته: له ناو ژیان و بزووتنه وهی به ره و پ شچوون کار و چالاکی ل وه رگیراوه ته وه و خانه نشین و لا که ناره و ئاستداری ل وه رگیراوه ته وه.

شاعیر له وشه کانی ناو ژیاندا ده چ ته که شی زا و ن شنی خ یه وه، وشه له سات کی ورده کارانه دا له ژیان ئه زموون ده کات. شیعریش، ه ن له خودی زمان وه رده گر ت، به زمانی ناو ژیانیش شیعرییه تی ده ژ ت و په یوه ندیه کانی به جیهان ده به ست ته وه، کار و چالاکی وشه گه رمه کانی ناو ژیان، وشه ب ه زه کانی ناو فرهه نگیان له خه یا گه ی نووسه ری خود وریا ده ربه دهر کردووه. هه ست به ئوم دییه کی ترسناك ده کم له و وشانه ی له ناو فرهه نگاندا وه نه وز ده دهن. دوا ی گواستنه وه یان ب ناو سته ی شیعریی کتوپ خه ی دووباره کردنه وهی ل ده که و ت. له باری دووباره کردنه وه شیاندا، بچووکتر ده بنه وه. دهسته واژه له ناو فرهه نگدا خ شباوه و ب ئوم ده، به یهك مانایى د ی دا که وتوووه و فرمه کانی ك تایی پ ه ناوه.

شاعیریش له ناو فرهه نگدا س ده ب ت و و نا کانی کورت ده ه ن ت، نهك سه رسام. له وشه کانی به رده ست و زه ینى خ یه وه ده ست پ ده کات و ئاس هان دان و فهزای زا ده ب ت. شنبیرانی ئه کادیمی و فرهه نگنووس و زمانه وان له وشه کانی ناو فرهه نگدا کار و چالاکییه کانیان به ره م د ن. له فرهه نگدا ئاستی جیاکاری زمان نییه. هه موو دا ه نان کی زمان له ئه ده بدا له دهره وهی فرهه نگ ووده دات، ده قی نایا بیش له کر کدا له په یوه ندیی زمانه وه ه ن و سه رکه وتن وه رده گر ت، ئاس یه هانده ریه تی، ئاس ی ئاستداری و پ کهاته و پ کهاتن.

له ناو م ژووی ئه ده بدا، ئه ده ب ك نییه له وشه کانی ناو فرهه نگه وه سه رکه وتنی به ده ست ه ناب ت، ب یه فرهه نگ لای من بووه ته لیسم کی

بکوژ، زوو خـم له قهـمـهـوی دهـسهـاتی دهـرهـنا. ژیان فرهـنگی
شیره، هـر شاعیرـکیش هـا نا بـ وشهـکانی ناو فرهـنگ ببات، نامـی
و دهـستهـپاچهـیی خـی به شاعر ئاشکرا دهـکات. مامهـی لهـگهـ وشهـی
ئامادهـکراوه، بایهـخی ساتهـ هـشیاریهـکانی ناوهـوی خـی له دهـست
داوه. واتهـ: بـی بهـکارهـنانهـوی لهـبیرچووهـتهـوه و ههـست به
کاریگهـریبوونی ناکات. ئهـگهـر نووسینـکی ئهـدهـبیش ساتهـ
هـشیاریهـکانی ناوهـوی نووسهـر، خرـشانی تواناکان و چالاکی
نهـبووبـت. دهـقـکی بهـتاـه له ئهـفسانه و ئهـفسوون و هـشیاریهـ
نووسین.

سهـنگـك ههـیه ناوی مـژوو، ههـموومان وهـك شیر دهـکوـنـت، بـی
دهـردهـکهـوت چهـندمان ههـوـن دهـبین و چهـندیشمان ههــدهـبزـکـین.

8

وهـك پرـژهـیهـك مانیفـستی شیعری خـم اگهـیانـد، بـ ئهـوهـی ئهـم
اگهـیانـدنه ببـته پاـپشت و تیشكـ بـ ئهـزموونی شاعریم. مانیفـست و
خـووـنکردنهـوه، پهـنجهـمـر و وانینی تایبهـتی نووسهـرن، به
کهـرهـستهـیهـکی خهـمـیو و ئهـزموونـکی استهـقینهـوه بهـرانبهـر نووسین و
ئاسـی چاوهـوانی نووسین. بـ نووسین و گهـهـکردنی، به قووـی
سهـرجهـم دهـقهـکانی خـم به توانای گـنـان له ژیان و هونهـر، هـنایهـوه
ناو زهـینم. له مهـودای خـی لاوازی، تا خـه سهـرسوـهـنهـکانی
ئهـزموونم وهـرگرت، بهـوپهـی هـشمهـندی جیاکاری ههـستکردن له
مهـوداکانی مامهـوه و تـفـکریم، تا بووه پرـژهـی باش بیرکردنهـوه و
گفتوگـیهـکی نـشن. بنهـماکانیم له شهـوق و کاکـه و ناخی ئهـو
مهـودایانه دـزیهـوه، که له واقیعی نووسیندا هـناومهـته گـنـنـ. ئهـو
واقیعی چـنـیشی بیر لـ دهـکهـمهـوه و دهـیجووـنـم.

پـش نووسین بیر له مانا ناکهـمهـوه، دواي نووسین مانا دهـدـزرـتهـوه،
ههـروهـها بیر و اکانی امگهـیانـدون، ههـموویان له دهـقهـکاندا شوـنـی
ژیربـژی و ئهـو ئاماره و نیشانهـی تـیدا بهـرهـم هاتوون، ئاشکران.
چارهـسهـری ههـندـك له ههـسته بـمانسیه سهـرهـتاییهـکانیشم کردوون،
هـم به ژـر دـهـه لاواز و سهـرسوـهـنهـکانی کـشاون. خهـونم کردووه
به فـرمی دهـستپـکردن و دووباره گهـهـانهـوه بـ واقیعیـکی دامهـزراوی
خهـونی.

سهـنگـك ههـیه ناوی مـژوو، ههـموومان وهـك شیر دهـکوـنـت، بـی
دهـردهـکهـوت چهـندمان ههـوـن دهـبین و چهـندیشمان ههــدهـبزـکـین.

9

شاعر وهـك درـژبووهـوهی قـناخی پـشتی وهـرناگیرـت، له ههـندـك

هگه زدا يهك ده گرنه وه، له زږ هگه زيش ته و او ئاستيان ده كه و ټه نه وان، دژى ق ټ ناخ و ټ ټ باز و قوتا بخانه و دابه شكر دى، ده قى داه ټندراو به سهر ته و او ټر ياندا دابه ش ده ټت.

ژیان و خوښنده‌وهی ښووداو و دیارده‌کان به‌یه‌ک ئاراسته نایه‌ن، به جیاکاری بیري یاخی و که‌ره‌سته‌کانی شیعی له که‌شی ش‌وه گڼ‌ځای‌اندان، ئاستیش به‌ره‌و گڼ‌ځای‌ان و ت‌که‌ځای‌او بوون و ه‌رده‌گرن. هیچ ق‌ځای‌ناخ‌کیش ناتوان‌ت ق‌ځای‌ناخی پ‌شه‌ځای ته‌واو له‌ناو خ‌یدا ون بکات، دا‌ه‌ځای‌نانه‌کانی له گ‌ځای‌شه‌یه‌کی ته‌نگه‌به‌ر گه‌مار ځای‌ب‌دات. جیاکارییه‌کان سروشتین. جیاکارییه‌کانی ئه‌و ق‌ځای‌ناخ و ئه‌زموونانه‌ی له دا‌ه‌اتووشدا ده‌بنه ه‌ځای و مایه‌ی گفتوگ‌ځای گڼ‌ځای‌انکاری هه‌مدیس هه‌ر سروشتی ده‌بن.

شاعر له زماندا هونو قی شاعرییهت به دهست دهه نیت، زمانیش به ئاراستهی هاتنی، ئاستی گان و تکه بابوون وهرده گریت.

ئايە زمانى قە ناخەكانى ژيان در پەدەر و دووبارە كرده وى يەكن.
 بە جياكارىي ئەو دەستكەوتە ھونەريانەى لە ئاكامى پەرسەندى بىر
 و پەويستىيە كەمە يايەتى و شارستانىيەكان ئەزموون كراون و
 دامەزراون، يان بابەت و مەبەستەكان شەوازيان دەگەڭەن و
 نيشانەكانى ھەست پەدەكرەن. زمانى شيعەر، شيعريەت لە زمانى
 قە ناخەكى ديارىكراو ھەرنەگەرەت. واتە: زمانى شاعىرەك، لە زمانى
 شاعىرەكى ترەو دەست پەناكان، ھەموو سەردەم و مەوداكان
 پەدەكەشەتە ناو بازەى بە ھەچوونى خەى، ھەز دە ھەژمەتە ناو
 تەكانەكانى بە بەكاربردن و ئامارە ژىربە ژىيەكان.

هیچ قق ناخك نابیندرت، داهنان تاجی له سهر همایه کی دللری نه نابت و ئهستیره یه کی بهرهم نه نابت. نموونه: قق ناخی کلاسیکی تاجی داهنانی خسته سهری: (نالی). قق ناخی یه که می نو به خشی، تاجی داهنانی خسته سهری: (گاران). له قق ناخی دووهمی نو به خشیدا، ئاستکی تر دته گگ و ناتواندرت داهنهرک وهک تاک و ئهستیره دهستنیشان بکرت و ههموو هونه رهکانی تدا ک بووبته وه.

نموونه: هه‌ندێك فۆرم و شۆواز و گوتاری شیعریی لای: (له‌تیف هه‌مه‌ت) هه‌یه. لای: (ئه‌نوه‌ر قادر محهمه‌د) نییه. هه‌ندێك فۆرم و شۆواز و گوتاری شیعریش لای: (شۆركۆ بۆكه‌س) هه‌یه. لای ئه‌وانی تر نییه، یان هه‌ندێك فۆرم و شۆواز و گوتاری شیعریی لای: (فه‌ره‌اد شاكه‌لی) هه‌یه. لای هه‌یچێكیان نییه. كه‌واته: له‌م قۆناخه‌دا فۆرم و شۆواز و گوتاری شیعرێ پهره‌ی سه‌ندوووه و ئاستی كۆی وه‌رگرتوووه، تاك وه‌ك ئه‌ستێره و هه‌م‌ایه‌ك وه‌رناگیرێت. فره‌هه‌مایی ها‌توووه‌ته‌ ناو دا‌هه‌نانی شیعرێ كوردیه‌وه، به‌لام له‌ قۆناخی كلاسیكی و قۆناخی یه‌كه‌می نوێ به‌خشیدا، هه‌موو هونه‌ره‌كان له‌ هه‌ریه‌ك له‌: (نالی و گۆران) دا كۆببونه‌وه. بۆیه‌ تواندرا وه‌ك تاك و ئه‌ستێره‌ ده‌ستنیشان بكرێن. له‌گه‌ڵ ئه‌مه‌ش

قوتابخانه و قـناخ و قـباز و تهوژم... تاد، له ناو دهچن. ته نیا شيعر، شيعری بـگـهـرد. به پلهی يه کهم دهـمـنـدـتهـوه. درـژـهـپـدان و مـژـووی نين. هـهـنـد باری قووی سهرسامی تهـسـهـوف له شيعری ئەـمـهـهـينـدرين و دهـرـين له ژيان ده کهن.

سیماکانی له قناخی کلاسیکی هونه قیان بیندراوه، وهک پوئیستییه که له مپدا نه زموون ده که نه وه، نه و پوئیستییه ونبوونی نو به خشی نییه له ناو کلاسیکدا، نه و شتانه ی له ژ و ژگاری خپاندا به ره و به نه ده بپوون ده چن، شته کانی له ناو که مه گادا نه ده بن و نه وانی تواناشیان ته دایه بپنه نه ده ب، ده قئا و زان به جیاکاری، بنیادی دامه زرانده. هپلی وونی وانینه کان بخاته باری قوو پوونه وه و سیمایا و به شه کان بناس نیت. زمانی جیاکار، ترپه و ئاوازی جیاکاری له ده بپته وه. شه وه کانی ده رب پینیش له ترپه و ئاواز وه رده گریت. وهک فیرم و پیکهاته ی بپسته به ندیش جیاکارییه کان به ره و چه ندان ئاراسته ی جیاکار امانده کیشن و به کارامه یی به گه مان ده خه نه وه بپ دوانه خستنی ژیان، که ژیان خلی کرده یه کی دواخراوه. خاوهن فیرم و توانایه کی سه رسو هپنیشه.

سه ننگه كه هه يه ناوى مـئژوو، هه موومان وهك شير ده كوـئـنـت، بـي
ده رده كه وـت چه ندمان هه وـن ده بين و چه نديشمان هه ـده بزـكـين.

10

من چـڙ له سهرده می خـځم. واته: چرکه زیندووه کانی ئـستا وهرده گرم و به ئاسـ و دووریه کی گرم و ئاسووده ی دهزانم، ئـڅ و ئـڅگار ه کانی تـځدا به ناویه کدا دهچن و به یه ک دهگن، خـځم فریو نادهم به ئـا بردوو و داهاتووه وه، ئه مه منی دوورخسته وه له وهی شیعر ی خـځسوورکردنه وه و هـځوـځستی دروستکراو بنووسم. ئه ده بـځکی به کاکـ و زیندوو، له گومانی ناـځوونی ئـا بردوو و داهاتووه وه بهرهم نایه ت. له لـځوردبوونه وه وه هـستم بـځژیان و هـځبـځژاردنی شته کانی ده وروبهر، پـځکـځهـځنان و شیکردنه وه هـځوـځستی وهرگرت. شه پـځلی هـځشیاری له ناخمدای خـځی هـځاوـځشت و به ځگه ی ئه وه ی پیشان دا، له ناخدا په یامبه ر ځکـځوـځقاوه پـځویستی به دهر بـځین و نووسینی کتـځبـځکه بـځه مووان، کتـځبی بـځه مووانی من شیعره، شیعر ی بـځگه ردیش په یامی نیه، به ځام مانا و سرووشی هه یه. واته: هه ست بکه یت شتـځک هه یه و بیرت پـځده کا ته وه.

له و خرّ شانه‌ی خه‌ون و واقع و ژیان داوایان له گیانم کرد، پ‌ویسته
 ک‌مان بکه‌یته‌وه، خ‌ای به‌یه‌ک‌گه‌یشتنمان شیعره. فه‌زای زیندووی
 په‌یام‌به‌ریه‌تی له بوونم سکا. گ‌ان‌کی یشه‌یی له و‌انینه
 سه‌ره‌تاییه‌کانم به‌ریا بوو، به‌ام له و‌وبه‌ووبوونه‌وه‌کی گیانی
 به‌که‌مین ئاماده‌بوونی نووسپن له سه‌لیقه و چ‌ژمدا چه‌خماخی دا. خ‌ای

وهك كاتـكى بهرجهسته له بينين و نووسين پيشان دا. ژيان و مهرگم له ناودا كرده سهرمه شقى پايه داربوون.

سروشتي دهربـ ينيش دهـگـن، هـندـ جار واقع و ژيان جـدهـم و دهـچمه ناو خـون. هـندـ جارـي ديكـهـش خـون جـدهـم و دهـچمه ناو چركـه زينـدووهـكـاني واقع و ژيان. ئـم جـگـكـكـرـدنه بيرـكـردنهـوه و گـفتوگـ و بينين و دـروونـم ئازاد دهـكـن و دهـچمه ناو كـهـشـي نووسين. واته: دـزينـهـوهـي واقعـي نووسين. نووسينـيـش له هـمـوـو شوـنـكـدا هـهـيه، له هـندـكـ شوـنـدا بهـوونـي و سـادهـيي، له هـندـ شوـنـي تردا بهـنـيمـچـه وونـي، له هـندـ شوـنـي تريـشـدا بهـشـارـاوـهـيي. تا له بـشـايـيهـكـانيـش پـويـسته شـاعـيرـم، له مردنـيـشـدا وهـامـي پـداويـستـيه شـعـيرـيهـكـان بـدهـمهـوه. سوپـاس بـخـودا چـارهـنووسـي لهـدايـكـبوونـم له وـاـتـكـدا بووه، شـعـري تـدا شـتـكـي جـهـوهـري و خـشـهـويـسته.

سـهـنـگـكـ هـهـيه ناوـي مـژوـو، هـمـوـمـان وهـكـ شـير دهـكوـنـت، بـيـ دـهـردهـكهـوتـ چـه نـدـمـان هـوـن دـهـبين و چـه نـدـيـشـمـان هـهـدـهـبـزـكـين.

11

نووسين له بارهـي دهـقهـكـانـم كـخـراون، ئايـه بوونـهـته هـهـكـ له ديد و ديدگـايـانهـوه بهـخـمـدا بـچـمهـوه، هـخـنه ئـمـرازـكـه بـباش تـگـهـيـشتن له ئـدهـب، جـره سـهـرلـشـوانـكـ بـخـوـنـهـر بهـدي ناـهـنـت. سـهـرـبهـخـي دهـق و خـوـنـهـر گـرينـگـه، كـردهـيهـكـي شـارـسـتـانـي و زـانـسـتـيه، شـنـبـير سـهـدـاسـهـد خـشـاـهـپـي، بهـامـ لهـو هـخـنـهـي وهـكـ مهـبهـست ايدـهـكـشمـه ناو ئـهـو نووسـينـهـوه يـهـكـكـيانـم بـدـهـسـتـنـيـشان نهـكـرا پـسـپـانـه لهـناو دهـقـكـم بهـپـرـگـرامـكـي ئـهـكـادـيمي، يـان خـهـياـكـي داـهـنـهـرـانـه كـاري كـردـبـت و بهـشـكـ له كـردهـي هـخـنـهـي لهـناو خـيـدا هـهـگـرتـبـت. كـم ئـهـزـمـوونـي و كـم و كـورتـي دهـقـي مـنـي خـسـتـبـته بهـردهـم كـمـهـكـ نـيـشـانهـوه، يـان خـوـنـهـري خـسـتـبـته خـوـنـدنهـوهـيهـكـي تايبـهـتـيهـوه، كـه پـشت بهـمـيتـدهـكـاني هـخـنهـگر بهـسـتـت.

ئـهـو ديارـدانهـ وـامـان لـ دهـكـن بـپـرسـين، ئـهـر ئـم نووسـينـانه بـكـدهـخـرن. هـهـقـيـقهـت له كوـيه. ئايـه هـيـچ لهـو نووسـهـرانـهـي، كـه شـنـبـيري خـيان ئـامـادهـيي له نووسـينـه كـخـراوهـكهـدا نهـبينـوه، تـوانـيوـيانـه پـهـيوهـنـديـهـكـاني نـوان دهـقهـكـانـم بخـوـنـهـوه و خـيان تـيـدا ئـامـادهـ بـكـن بـكارـكـي زـانـسـتـيـانـه، كـه تـوانـاي مـانهـوهـي هـهـبـت، خـاـكـ، يـان چـهـند خـاـكـي قـهـنـاعـت پـكـهـر بخـاته ناو گـفتوگـوه، كـه مهـترـسي بـت بـهـو بـيروا هـونـهـريـانـهـي مـن پـشـكـشم كـردوون، ئـارـاسـته و بـواي ئـهـدهـبيـي مـنيان پـكـهـنـاوه.

هـخـنهـگرـانـي ئـهـكـادـيمي و خـهـيا داـهـنـهـريـش، تـوانـيوـيانـه پـانـتـايـيهـكـي هـمـيشـه ئـامـادهـي ئـهـزـمـوونـم پـيشـان بـدهـن. هـهـسـتـيـاريـهـكـي قـوـوي تـدا بـت

له ناوی ئاسووده بیر بکه مه وه و په یوه ست بم به خهونی نووسین. هه میسه بـ وایه کی پته ویشم به جیهانی مندا ییه وه هه یه. ئەو ههسته پاکه ی له گیانی مندا ییه تی په روه رده کراوه. هه مان ههستی پاکیش له سروشتدا ده جوو ت. مندا ی و سروشت ناوه ند کن له هه موو لایه که وه بـ یان ده چم.

له په یوه ندیه براده ریه کانم به هه موو ههسته کانمه وه بـ ز له به رانه ر ده گرم، که چی زوو له وه حا ی ده بم به رانه ر پـ ویسته وه ک گو نـ کی پووچ له لـ ژاییدا فـ بدر ت. چـ له که پشت و پـ ش و ته نیشتی خـ ی ده بین ت. خاوه نی بینین و مه ودایه کی بـ شوماریشه. به پـ چه وان ه ی چـ له که یه ک ئاراسته ی بینینم بـ ژیان هه یه. ئاراسته ی بینینی هه قیقه ت و به رزایی شـ بیری و دا هـ نـان، په یـ ه ویشی ده که م. چ زیانـ کیش به و هـ یه وه پـ م بگات پـ ی زه ره رمه ند نابم.

دیارد ه ی بـ زرا و له ئەزموونی شاعیره تی من بیندراوه، هه بووه به نووسینـ ک بردوومیه ته کهشکه بـان، دوا ی ماوه یه کی ئـ جگار کورتیش هه ر خودی هه مان که سی خاوه ن ئاراسته ی کهشکه بـان، بوونی ئەده بیمی هت کردووه ته وه، که ئەو ماوه ئـ جگار کورته ناتواند رـ ت وه ک گـ بـان و ئەزموون له دید و دیدگا ته ماشا بکـ ت.

ئه گه ر نووسه ر خـ ی له ئەنجامی ئەزموون و کارکردنی له ناو ئاماژه ئەده بیمه کانداه یشت بـ ت به و دوو ئاراسته یه ی کارکردنه و هات بـ ته سه ر بـ شنایی باوه بـ ک، وه ک ئاکامی وه رچه رخانـ ک بیر له ئاسته کان ده که مه وه و پـ ی خـ شـا ده بم. ئەگه ر مایه ی سوودوه رگرتن بـ ت، سوودیشی لـ وه رده گرم، به مـ ام ئەگه ر له ژـ ر چاوـ وونی و بـ ازیکردنی دژه کانم ئەو هه بـ گه بـ انه وه یه ی کرد بـ ته داو و هـ بـ ک و کرده ی نووسینی به دوا دا ببات، له وان ه یه بتوان ت له ماوه یه کی ئـ جگار کورتدا به چه ند ئاراسته یه کی دیکه شدا کـ ش و نیشانه و ئاراسته کردن وه ربگر ت. کاری هـ خنه گر له سه ر ئەم پایه ده وه ستـ ت سه نگی ئەده ب له بـ شـبیری کوردیدا ده ربخات. هه ندـ ک نووسین له ئاستی هه ره به رز بـ ایا نگر تووم. بـ گومان ئەمه یان زـ ده بـ یی تـ دایه. هه شه به شـ وه یه ک دایـ بـ سیوم له نزمترین ئاستی ئەده بی دیاریکراوی کردووم. ئەمه شیان بـ گومان ونکردنی بـ شـبیری تـ دایه.

خـ شـم له و دوو به ره ی دژ به یه که باش حا م، دا هـ نـان له و پادا شته نییه، که له هـ خنه گر، یان هـ زی باـ دهستی سیاسی وه رده گیر ت. خورپه ی دـ فه رمانـ هوا یی به رده وامیی دا هـ نـانه. دیارییه که خودا و زمان ئەو خورپه ی دـ ه مان ده ده نـ و ئاشکرای ده که ن.

هیچ بـ سته یه ک له باره ی نووسینـ ک نامدره وشـ نـ ته وه، ئەگه ر هه ست و دهروونی نووسه ره که ی تـ یدا ئازاد نه بـ ت، تا سه ر ئـ سکان گیر بخوات له خو قانندی دوو دیوی و کلکایه تی، له گه هه موو نووسینـ ک دام،

گیانی بهه‌زی ئهم گوناوه ده‌که‌م، ه‌نگه خو‌نهر ه‌ندك جار ت‌گه‌یشتنی ب‌ ده‌ق ب‌گاته ئاستی ت‌گه‌یشتنی نووسه‌ره‌که و قوو‌تریش ب‌ت.

ده‌قی من که‌م تا ز‌ر‌ك ه‌شیارییه‌کی جیا‌کاری ه‌ناوه‌ته گ‌گ‌ و له‌ناو کولتووری کوردیه‌وه ها‌تووه‌ته به‌ره‌م، ه‌نگه ه‌یه‌که‌شی ئه‌وه‌ب‌ت ویستب‌تم له‌ناو ئهم کولتوو‌ره‌دا ه‌و‌ ب‌ خو‌بوونی خ‌م بده‌م. ئهم و‌نه‌یه‌ش به‌ره‌می بیرى گه‌رمى منه، خه‌یا‌ی شاعیریه‌تیم له‌ ه‌‌نانه پ‌شه‌وه‌ی مندا‌ی تاقی کردووه‌ته‌وه.

یه‌ك له‌ جه‌ژنه‌کانی ه‌فتایه‌کان، جه‌ژنانه‌کانم په‌نجا فلس بوو، له‌گه‌ یه‌ك له‌ کو‌ه‌کانی مامم چووین په‌نجا فلسه‌که‌مان خسته‌ سه‌ر ه‌‌ی ئاسنینی شه‌مه‌نده‌فه‌ر به‌و نیازه‌ی، که‌ به‌سه‌ریدا ب‌وات په‌نجا فلسه‌که‌ گه‌وره‌ ده‌ب‌ت و ف‌رمى سه‌د فلسی وه‌رده‌گر‌ت. به‌ ئه‌نجامی ئه‌و کرداره‌ ده‌توانین چ‌ژ زیاتر له‌ جه‌ژن وه‌ریگرین. که‌چی به‌ ش‌وه‌یه‌کی وا ه‌ردوو دیوی په‌نجا فلسه‌که‌ی س‌یه‌وه‌ شو‌نه‌وار و نیشانه‌ی پاره‌ی پ‌وه‌ دیار نه‌ما. جا شه‌مه‌نده‌فه‌ر له‌ چ‌ژی جه‌ژن‌ك ب‌به‌شی کردووم و چ‌ژی سات‌ك له‌ مندا‌یی کوشتووم و نه‌فه‌سب‌ دنیای ئه‌فسووناوی ده‌ستکاری کردم.

له‌م و‌نه‌یه‌دا س‌ینه‌وه‌که‌م وه‌ك کاردانه‌وه‌یه‌ك کار پ‌کردووه‌ و جوو‌اندوومه‌. به‌لای ز‌ر‌ك شه‌مه‌نده‌فه‌ر ه‌‌ی گه‌یاندن و گه‌شت و خ‌ش‌ای و ب‌ا‌چه‌ی ئاواته‌، به‌‌ام له‌ دید و دیدگای ئه‌و کاتی من وه‌ك د‌نده‌یه‌کی ترسناك ته‌ماشا ده‌کرا، ه‌ه‌روه‌ها وه‌ك و‌نه‌یه‌کی و‌وبه‌‌ووبوونه‌وه‌ و گر‌ژبوون به‌کار براوه‌. شه‌مه‌نده‌فه‌ر ها‌وتا کراوه‌ به‌ که‌سایه‌تی دیکتات‌ر و جوو‌اندراوه‌، که‌ نه‌شونما‌کردنی ژیان و زمان و نیشانه‌ ده‌س‌ته‌وه‌ و ده‌ورو به‌ر‌کی ناله‌بار و به‌ربه‌سته‌ ب‌ گه‌شه‌کردن و پ‌شکه‌وتن.

ه‌‌زی خود له‌م و‌نه‌یه‌دا ده‌سه‌‌اتداره‌، ده‌قئاو‌زانیه‌کی نیشانه‌ ناسیشم له‌ ن‌وان ه‌‌زی نووسین و ه‌‌شمه‌ندی ک‌مه‌گادا د‌زیوه‌ته‌وه‌. د‌زینه‌وه‌ی ئهم ده‌قئاو‌زانیه‌ له‌ ک‌شی ه‌‌خنه‌نووس‌ك نییه‌، که‌ خاوه‌نی پر‌ژه‌ی د‌زینه‌وه‌ نه‌ب‌ت.

کات و شو‌ن و ه‌‌ما و ه‌‌زی خودی چالاك له‌ ده‌رب‌ینه‌کانمدا و‌نه‌یان ز‌ره‌، به‌‌ام تا ب‌‌ی پ‌‌ سرووشی هه‌مه‌چه‌شنى مر‌ف و ش‌وه‌ و ش‌وازی ته‌قینه‌وه‌ی خ‌را.

له‌بارخراپیی ک‌شه‌ و گ‌رفتی ه‌‌خنه‌ی ئه‌ده‌بی کوردیدا، ه‌‌ندك له‌ نه‌وه‌ی پ‌ش‌خ‌م و نه‌وه‌ی دوا‌ی خ‌می گو‌‌ایه‌‌یان، به‌هه‌و‌ی گ‌رووپ‌کی ل‌ك نزیک، نووسینم له‌باره‌ ب‌کده‌خن. به‌ ئاشکراش کار ب‌ ئهم هاو‌کارییه‌یان ده‌که‌ن. گ‌رووپ دووباره‌کردنه‌وه‌ی ه‌‌فتاری خ‌‌ایه‌تییه‌، به‌هه‌مان ج‌ر و ده‌ستووری سه‌له‌فیانه‌ به‌‌وه‌ ده‌چ‌ت. ه‌‌ر

خهوندیده یهك ئەفسانه و ئەفسوون و ناوه‌ندەكى زا و کاریگەرە لە نووسیندا، ئەو ئەقاییەتە كە نخوازانەى بەوايان بە بیرکردنەوێ ئەوێ دى نییە. ترسێ هەڵەشانەوێ وەك عەلیشیشی گێقووەوێ دەیانباتەوێ ناو قەبارەى سروشتی خەیان. كەواتە: دژایەتیکردنەكە بە سروشتی و تەمارکردنی ناكەكى ئەوێ دى وەرده‌گرم. نووسەر بینینی ژیان و سەیری دنیاکردنی، بووێ كە نترەكکردنی ئەوێ دى، لەگەڵ دەروون و بیرکردنەوێ خەى گەییووەتە كەتایییەكى بەزراو. نووسەر كیش لەگەڵ خودی خەى گەیشە كەتایی، گوڵتەتە و چەنەباز و منگەمنگكار و دەعبای پەلوپە شكاو و مردەخە، پەویستە بچەت داوا بكات لە خانەى پیر و پەككەوتووێكان ناو نووس بکرت. بگەرەوبەردەم لەگەڵ ئەوێ دى نییە، بینینی ژیان و سەیری دنیاکردن لەگەڵ دەروون و بیرکردنەوێ خەمدا، هەمیشە لە ئەزموون و نیشانه ناسیدایە. گرووپ دەستکردی دەسەڵات و هەزى باڵا دەستى سیاسییە. كار پەكردنیشى بە نیازی پەك بزرکردن و دووچاری گەفتکردنی ئەوێ دى، خەى ترسەكى كە مەرشكەنە لە ئەزموونی پەك شایەن بە ئاماژە، باوێ پتەویشم بە هەزى خەونینیم بە نوێبەخشى، وا دەبینم یەك یەك دەگەڵان و ووبەووی داھەنان شەرمەزار و چاو بەرەوژەر دەبن. خاوەن پەكژەش دەبەت بە خاوەنى ئەو سەروەرییە بەدەنگەى كە دەقە، هەروەها جیاكاریى ئەوێ جیاكارەكانیش بە دیاردەیهكى تەندروست دەزانم و پەكزى لە دەنەم، بەلام بەز لەو بارە ناسروشتییە دەكەمەوێ لەسەر بنیادی وانین دروستى ناكەن و ئیرەیی و حوكمی پەكشینەى بە سوود بە ئەوێ دەبات. بە هیچ جەركیش بیرم لەوێ نەكردووەتەوێ هەڵەى هاوبەشى خەم لە شیعری كوردیدا جیا بكەمەوێ، بەلام هەردەم ئەو بیرکردنەوێ دەمخواتەوێ، كە هەنگاوێكى چوشت و بنچینەى دیکەبم لە ئەزموونی قەناعەت پەكهاووی خەم. لە هەموو ناوێندەكى بە گەچەیش دوور دەكەومەوێ، سەرگەرمى بەدیھەنانى خەونى نووسین دەبم، جەشەكى خەك و لەخەوێ و باشم بە خوێندنەوێ و نووسین لا پەیدا بووێ. لەگەڵ ئەمەش: سەرچەم ئەزموونی هیچ شاعیرێكى كوردەم بەدە نەبووێ، بەلام شیعری تاك تاك و هەبژاردەم بەدە بووێ و ماچم كردووە. ئەم بارەى خەم بە ئەزموونی ئەوانى دى، بەهەمان چەشنیش لای ئەوانى دى بە ئەزموونی خەم بە ئەوا دەزانم.

لە سەرچەم دەقەكانیشدا ئاراستەیهكى خەونیم، یان نیمچە خەونیم دەربە یوێ، خەون سرووش و سروشتی پەغمبەرانە، خودا دەیدات بە كەسى پەيامدار. من وەك كەسایەتى، خەونەكم لە شیعەرەوێ بەرھەمھاتووم، خەونیش ئەدەگەیهنم. نادیارییەك لە خەوندا هەموو گەمارێكانى شكەندووە، نووسین ئەوێ نادیارییەیه. خەون درەوشانەوێ واقعیە، زمان لە دەقى خەونیدا ئامرازى گەياندن نییە، ئامرازى

سرووش و چالاکی و نه و ناسینی ه‌نگه‌کانه. ئاسانه بگه‌یت به ئه‌وی دی، به‌ام ئاسان نییه بگه‌یت به خودی وریای خ‌ت، که گه‌یشتی به خودی وریای خ‌ت، دهره‌وه و ئه‌وی دی به‌لاته‌وه ده‌بنه ش‌ت‌کی لاهه‌کی، یان ز‌ر لاهه‌کی. گه‌یشتووم به‌و قه‌ناعه‌ته ه‌هایه، ته‌مه‌ن و کات ههر ه‌نده بار و بوار و ماوهم ده‌ده‌ن بزانه من چیم له زیان ده‌وت، به گرینگیشی نازانه، بزانه دهره‌وه و ئه‌وی دی چیه‌ان له من ده‌وت.

ئیل‌تیزامم به ب‌وا هونه‌ریه‌کانی خ‌مه‌وه ه‌یه، کولتووری نیمچه تایه‌ت به خ‌شم هه‌ب‌زاردووه و کاری پ‌ده‌که‌م. هه‌ستیش ده‌که‌م ک‌مه‌گای ئ‌مه‌چووه‌ته ناو نه‌ریت و ا‌بردوووه‌وه، پ‌ویسته دهره‌ب‌ندر‌ت، مانه‌وه‌ی توانا و ئه‌زموونی هه‌ده‌بز‌ک‌ن‌ت و زیان به گه‌شه‌ه‌ندی ده‌گه‌یه‌ن و خه‌م‌ینی دوا ده‌خات.

له‌و هه‌موو گ‌چه‌مانه‌ی پ‌م‌کراون، ته‌نیا وه‌ک‌نموونه و وونکردنه‌وه: تیش‌ک‌ل‌ له‌ یه‌ک‌کیان وه‌رده‌گرم و مه‌ودایه‌ک‌ داده‌مه‌زر‌نم: له‌ 6/3/1985 له‌ ه‌ی به‌وه‌به‌رایه‌تی ش‌نبیری جه‌ماوه‌ری هه‌ول‌ر، یه‌ک‌تی نووسه‌رانی کورد - لقی هه‌ول‌ر، ک‌کی ش‌یعر خو‌ندنه‌وه‌ی ب‌ ک‌مه‌ک‌ شاعیر ک‌خست، ک‌خهر و ک‌گ‌ر: (مه‌مه‌د خدر مه‌ولوود) بوو، من به‌شی پ‌نجه‌می (ز‌وان)م خو‌نده‌وه. ک‌پله‌یه‌ک‌ له‌م به‌شه‌ی خو‌ندمه‌وه ئه‌مه‌یه:

(من که‌وتنی خ‌م‌خ‌ش ده‌و)

باوه‌شمی ت‌وه‌رد‌نم) ز‌وان: 41

ک‌گ‌ به‌م‌ک‌پله‌یه‌ کاریگه‌ر بوو. تاسه‌ی به‌رده‌وامیشی ب‌ی هه‌بوو، ههر چه‌ند جار‌ک‌ یه‌ک‌تریمان ده‌بینی باسی ئه‌م‌ک‌پله‌یه‌ی ده‌کرد. ویستی ک‌چ‌ر‌ک‌ک‌ چاپ بکات. داوای ل‌ کردم ئه‌م‌ک‌پله‌یه‌ وه‌ک‌ کل‌یل به‌کار به‌ن‌ت و ناو‌نیشانی ک‌چ‌ر‌ک‌که‌کی بکاته (که‌وتن)، له‌ کات‌ک‌دا ئاماده‌بوو هه‌موو دهره‌ب‌ینی ب‌ح‌ی خ‌ی له‌ژ‌ر‌ک‌پله‌یه‌کی ز‌واندا ناود‌ر‌ بکات. دواتر ساردیه‌ک‌ که‌وته ن‌وانمان و ز‌وانیش وه‌ک‌ ک‌ت‌ب چاپکرا. له‌ ژماره (15) ی ئ‌نامه‌ی: (ئاس - 14/11/1989)، نووسینه‌کی له‌باره‌ی ز‌واندا نووسی به‌ناو‌نیشانی: (ده‌قی مردوو: ز‌وان=جل و به‌رگ=.)، کار‌کی به‌ ز‌وان کرد، مه‌گه‌ر ه‌شه‌با به‌داری به‌ری کرد‌ت.

سه‌نگ‌ک‌ هه‌یه‌ ناوی م‌ژوو، هه‌موومان وه‌ک‌ شیر ده‌کو‌ن‌ت، ب‌ی ده‌رده‌که‌وت چه‌ندمان هه‌وان ده‌بین و چه‌ندیشمان هه‌ده‌بز‌ک‌ین.

ش‌وازی خو‌ندنه‌وه به‌ش‌ک‌ له‌ به‌های چ‌ژی له‌ناو خ‌یدا هه‌گرتووه، سه‌ره‌نجام ئه‌م‌گواستنه‌وه‌ی چ‌ژه‌ش ده‌ب‌ته به‌ش‌ک‌ له‌ ش‌نبیری گو‌گر. ش‌یعر وه‌ک‌ ده‌ق، ش‌یعر وه‌ک‌ ش‌وازی خو‌ندنه‌وه. دوو یه‌که‌ن له‌ یه‌ک‌

سەرچاوه وه پهره يان نه گرتووه.

وهك دهق دهسه ئاتى جوانى و بيركردنه وه له چاژدا دروست دهكات. وهك شـوازي خوـندنه وهش، دهنگ و جووه و ئاوازي پيت و هـماكانى دهست و وخسار، ئىـوانى جوانى و بيركردنه وه دهگـان و دروستى دهكهن. ئەزموونى شيعر خوـندنه وهى ناو هـ و بهر ميكرـفـنـم هـيه، بهـام شـوازي خوـندنه وه و دهنگ و جووه و ئاوازي پيت و هـماكانى دهست و وخسارم پهيوه ندى خـى لهگهـ گوـگر نادـزنـته وه، نهـتوانى گواستنه وهى مانا و جوانى له نااگاييم دهجووت و مهوداكانى بيركردنه وهى خـم لهگهـ مهوداكانى چـاژى گوـگر سەرچاوه كانيان تا ئاده و ئاستى ئـانه ناويهك لـك نزيك ناـته وه.

له 15/9/1985: (دهزگايـ شـبـيرى و بـاوـكـردنه وهى كوردى) نووسينگهـ هـولـر، كه: (مهـموود زامدار) بهرپرسى بوو، كـانـكى شيعر خوـندنه وهى بـ كـمهـك شاعير له هـى بهـتهـرايه تى شـبـيرى جهـماوهـرى هـولـر كـخت، من شيعرى: (دابارين)م تـدا خوـندنه وه. (حوسـن عارف) سهـرنووسـرى گـقارى (كاروان) بوو، دواى تهواوبوونى كـكهـم كهـورهـييهـى نواند و به بزهيهكى باوكانه وه شيعرهكهـى لـ وهـرگـرم و له ژماره (43) گـقارى كارواندا بـاوى كـرده وه. ئامـژگارـيشـى كـردم، شـوازي شيعر خوـندنه وهـم باش نيه. ئەم ئارهزووه له ناخى خـم بـمرـنـم، كه له بهر ميكرـفـنـم دهـركهـوم و بـناسـم. پـى گوتم: ميكرـفـنـم بـ گـرانـيبـژ سهـكهـى تاقيكـردنه وه و خـپـشـكـشـكـردنه، تـ شاعيرى و بهـرهـو شيعرى جيهانـبينى دهـئـى. لهـم چوار شاعيرهـى تر، كه شعريان خوـندنه وه جيا بووى. لهـم بار و بوارهـدا زمان و شـوازت به هـونهـرى جـراوجـرى قووـبوونه وه دهـمهـندبـكه. دواى ئەم كهـورهـى نواندنهـى هـميشه وهك داھـنـهـرـك و مرـفـكى كهـوره تهـماشام كـردووه و ئـز و شكـيهـك له نـوانـمان بهـردهـوامى هـيه.

شيعر شوـئـى ئـستهـقـينهـى گـرتووه. چـبوونه وهى چـاژى كـمهـكـگـاى كوردـيش له شيعردا بووه ته ناوهـند. هـچ هـونهـركـى دى هـندـى ئەم بهـشه پهـروهـردهـى چـاژى كـمهـكـگـاى نهـكـردووه. هـندـكـ خورپهـى بـزربووى ناخ هـن، هـگهـزهـكانى ديكـهـى ئەدهـبى نايدـزنـته وه. تهـنيا شيعر لهـبارى درهوشانه وهيدا دهـتوانـت بـيانـدـزنـته وه. نووسين و هـونهـر ئاراستهـيان بهـرهـو ژيان و چـاژ، بهـام كـردهـى داھـنـانـى پهـتى، ستايشى ژيان نيه له پـناوى چـاژدا، تـوانـينى نوـ لهـبارـهـى ژيان و چـاژ دهـخوـقـنـ و دهـيكـاته قهـناعهـتى مرـق، مرـقى نوـبهـخش و بهـخشـدهـش ئـزهـكان دهـدـزنـته وه.

سهـنگـك هـيه ناوى مـژوو، هـموومان وهك شير دهـكوـنـت، بـى دهـردهـكهـوت چهـندمان هـوـن دهـبين و چهـنديشـمان هـهـبـزنـكـين.

به هيج شوه يهك بـوام به تـپهـ اندن نييه، بگره بـوام به گـان و
 جيهان بيني جياكار هه يه. تا ئـستاش نه متوانيوه بـوا به وه بهـنم:
 (نالي)، (بابا تاهير) تـپهـ كردووه، ههروهـا: (گـران) جهـسته
 شيعري كلاسيكي به تهـواوي جـهـاوه. ئـمهـمانا نيش خـاي جيا بوونهـوي
 هـهـمان لهـگهـ نهـوي پـشـخـماندا نابـت. دهـقـئاوـزانـيهـكي بهـهـنـز
 لهـنـوان ههـموو نهـوهـكاندا ئاشكرايه و لهـوانهـي دواي ئـمهـمانا نيش
 بهـردهـوامي دهـمـنـت. وا دهـبينم ههـر ئـز و ئـزگارـك جيهان بيني خـاي
 بهـسـر كهـسي خاوهـن جيهان بيني ئـشـنكار و هـمـاي ههـمهـچـهـشن دهـسهـپـنـ.
 وهـك چـن ههـموو وهـرزـك بهـ فراواني سهـيري ئاو و ههـواي تايهـت بهـخـاي
 دهـكات و دهـيسهـپـنـتـيش، ئـم ئاو و ههـوايهـش كهـم و زـرـك كاريگهـري
 بهـ بارستي خـاي بهـسـر نهـشـونـمـاي درهـختهـكان جـدهـهـنـت. ئـهـوي
 تـبـينـم كردووه نهـوي پـشـئـمهـستووني ژيانـيان هـنـايهـ ناو شيعر و
 ئـزمـوونيـان كرد. ئـمهـستووني و ئـاسـي و بازنهـيي ژيان و خـهـيا و
 خهـنـمان هـنـايهـ ناو شيعر و فراوانتر ئـزمـوونـمان كرد و درهـوشاوه و
 دهـوـمهـندتر ناسا ندمان.

نهـوي دواي ئـمهـش كـمهـك جيهان بيني زياد دهـكهـنه سهر قـناخي
 شيعري ئـمه. ئـمه ياساي ژيانه و دهـبـتـ قبوولـمان بـت. قبوولـكـردنـي
 ئـم ههـقيقهـته ناوهـندـكي چهـسپاوه لهـ بـوا بهـخـبوون و ههـقيقهـت بينـين
 و دياردهـكاني پهـيوهـنديدار بهـ چـيهـتي بوونهـوه.

پـرـژهـي تـپهـ اندن نييه، زياتر خهـوندـيدهـي پـكهـنـاني هـ و
 هـماـكاني خـم، شيعريهـت سيمـاي ووني گشت نهـوهـكانه و شانـهـيهـكي
 زيندووي زـر قوولـه لهـ جهـسته و پـكهـتهـي مرـقـدا.

دهـقـئاوـزاني دهـتگهـيهـنـت بهـ فـرمـي ئـشـبـيري و بيركـردنـهـوي چالاك و
 دهـتدرهـوشـنـتهـوه. ئـهـگـر ئـشـبـيريـهـك دهـقـئاوـزاني لهـگهـ گـيـاني
 بهـهـزي ئـشـبـيري دنيا نهـهـنـته ئاستي ههـست پـكـردن، نهـيتوانيوه
 لهـ پهـيوهـندي و گفـتـوگـ و بيركـردنـهـوي ئـهـواني ديكهـدا، بـبـته
 كهـسايهـتـيهـك: بتوانـت زانـستي ژيان كـ بـكا تهـوه. ئـشـبـيريـهـكـيش
 نهـتوانـت بـبـته كهـسايهـتـيهـك. زانـستي ژيان كـ بـكا تهـوه، لهـناو
 ئـشـبـيري دنيا دا خـهـياي باش بهـهـوه نهـچـوه.

لهـ بهـرزبوونهـوي هـهـي هـونهـري دهـتوانـت لهـناو ئـشـبـيري دنيا
 نيشتهـجـ بـت و لهـگهـان بـ بنهـهـتـيش چالاك و بهـرهـمدار بـت،
 خهـسـهـت و ئـاسـي خـبووني بدـزـتهـوه. چركهـسايي ئـاسـي خـبوونـيش،
 چركهـسايـكي گهـرم و ئاسووده و چـهـ لهـ ژياندا.

سهـنگـك ههـيه ناوي مـژوو، ههـموومان وهـك شير دهـكوولـنـت، بـاي
 دهـردهـكهـوت چهـندمان ههـوـن دهـبين و چهـنديشـمان ههـدهـبزـكـين.

له دام-ننى هەر دهق-كم، م-ژوويهك ت-ماركراوه، ب-بى ب-وام بهوه
 هه-ب-ت نووسين هه-چوون و كاتى تايبه-تيه، يان بههره و سرووش
 ماويه-كى دوور و در-ژ بهردهوام بهشدار و هاوكارم بن له نووسيني
 بهشه پ-كه-نهره-كانى دهق. لهو ته-مه-نئى نووسيندا، كه نزىكه چاره-كه
 سه-ده-يه-كه به-كامى د- له-ناو سنووره-كانى له ها-توچ-دام، ژيان هاندەر
 و ه-كاربووه ب- وزه-ى خر-شان. او-ى چهند دهق-كم كردوون، ئه-وانه-ى
 نووسيو-يشمن ه-شتان له نووسينيان ته-واو نه-بوويمه و نه-گه-يشتووم
 به-دوا دا-شتنيان. ب-واشم وايه بههره و سرووش كار له ئاماده-بوونى
 نووسهر ده-كه-ن ب- كه-شى خر-شان، به-ام وهك هاندەر و ه-كار و
 خورپه-يه-كى شاراووه نهك شت-كى بنه-ه-تى و ته-واوكه-رى بنيادى
 بهردهوامى نووسين، له نووسيندا زياتر ت-امان و خهون و
 ئ-ست-تيكاي ويژدانى، به پله-ى يه-كه-م كارىگه-رى و به-شدارى
 بهردهواميم ده-ده-ن. ناخى وريام ئاماده-ى بنيادى بهردهوامى نووسين
 ده-كه-ن.

سه-ره-تا-كانى نووسين له ه-شيارى و ياداشت و خهوندا ئاماده ده-ب-ت.
 چاو-ه-وانى كه-شى نووسين ده-كات. له-وانه-يه ئه-م كه-شه چ-ژبه-خسه شك- و
 بههره و سرووشى نووسين ب-ت و بنه-ماكانى به-وه ببات، كه ژيان و
 سروشت و د-بهر وهك ت-يه-كى گهردوونى بين- و مامه-ه-ى ئ-ست-تيكى
 له-گه-دا بكات. تا -اده-يه-كى ز-ر باش نووسين پ-ويستى به ژيرى هه-يه،
 تا دهستت به-سهر ئامرازه هونه-ريه-كانيدا بشك-ت، ئه-فسانه و ئه-فسوونى
 نووسين به-ه-ى بههره-يه-كى پهروهرده-كراودا به-ج- به-ن-ت.
 سه-نگ-ك هه-يه ناوى م-ژوو، هه-موومان وهك شير ده-كو-ن-ت، ب-ى
 ده-رده-كه-وت چه-ندمان هه-و-ن ده-بين و چه-نديشمان هه-ده-بز-ك-ين.

له-ناوه-ه-ى خ-م، به ب-چوون و ت-گه-يشتنى زاهيد-ك ژيانم هه-ب-ژاردووه
 و به چاوى ده-مار و خو-ن و پشت سه-يرى ته-واوى شيعرى كوردى ده-كه-م،
 شيعرى: زمان و ئ-ست-تيكى و مر-قد-ستانه-شم خ-شده-وت، شيعر وهك
 توانا و ئه-زموون هه-گرى وزه-ى ژيانه. له-ناو شيعريشدا ژيان دووچارى
 نه-سره-وتن و هه-ند-ك جه-نگى پ-ويستى كردووم. بو-رييه-كانى
 -وو-به-وو-بوونه-وه به-رانبه-ر ئه-و مه-ترسيانه-ى له له-ناوچووندا ده-بن
 به هه-ست، كت-بى ده-گمه-نن. هه-و- ده-ده-م ت-يان بگه-م، دوا-جارى
 بيا-ننووسم، ئه-و ژيانه-م لا جوان و په-سنده، هه-ست و خهون له-ناو ده-قى
 شيعريدا ده-يكه-نه ئاماژه و ئاخاوتن. له ئاخاوتندا له خ-ى هاوبه-ش
 نزىك ده-بينه-وه، يان ده-گه-ين به وه-ام-ك ب- ئاخاوتن. خهون و
 ياده-وه-رى له س-به-ريدا به يه-كترى ده-گه-ن و ده-بن به واقيع-ك له

واقیعه‌کانی بوون. له نوان په‌سندکردن و ټه‌تکردنه‌وه‌ی خوځنده‌رانی
ه‌شیار و خوځنده‌رانی ئاساییدا، نووسین له‌کوځ خ‌ی د‌د‌ز‌ته‌وه.
جیاکاری نوان خوځنده‌ری ز‌ر و جه‌ماوهر ئاشکرایه. ق‌ناخی شیعر
کلاسیکی کوردی پ‌ خوځنده‌ره، به‌ام جه‌ماوهری نییه.

ئه‌و مشتوم‌ه له نه‌نیی ئه‌و ده‌قانه‌دا به‌ ده‌ست ده‌که‌و‌ت، وه‌ک
سه‌رچاو‌ه‌ی چ‌ژبه‌خش پ‌ویستمان به‌خوځنده‌وه‌یانه. په‌یوه‌ندییه‌کی
د‌خ‌شکه‌ریان له‌گه‌ مووچ‌ک و ته‌زوو و خوږپه‌ی شاراو‌ه‌ی ناخ
پ‌که‌ه‌ناوه.

من یه‌ک به‌باری خ‌م، که په‌ستی دامده‌گر‌ت و له هه‌موو دنیا ب‌ ئوم‌د
ده‌بم په‌نا ب‌ دیوانی: مه‌حوی، یان دیوانی: حاجی قادری ک‌یی، یان
دیوانی: گ‌ران، یان دیوانی: دیلان، یان دیوانی: ئه‌حمده‌ تا‌قانه‌...
تاد، ده‌بم. له شیعر کوردیدا ئه‌مانه‌ نموونه‌ی ده‌گمه‌نن. ئاماده‌م
ده‌که‌نه‌وه ب‌ گرینگیدان به‌ هه‌موو بواره‌کانی ژیان، یان ده‌گمه‌مه
ف‌رمی گه‌یشتن به‌ هه‌موو شته‌کان و ناخی خ‌م. ههر هه‌موو ئاست‌کیش
ز‌ له ژیان ده‌ن‌ت و هه‌و‌ی به‌ره‌و پ‌شه‌وه‌ بردن و گه‌شه‌سندن و
بیرکردنه‌وه‌ی باشت‌ر ده‌دات، هه‌ریه‌کیش به‌ ت‌گه‌یشتنی خ‌ی چ‌ژ‌ی ل‌
وه‌رده‌گر‌ت. نووسه‌ریش له‌سه‌ر بنه‌ما و فراوانبوونی مه‌وداکانی زمان و
ه‌شتنه‌وه‌ی به‌ زیندوو‌تی ئه‌و متمانه‌یه‌ی ده‌ب‌ته‌ خه‌ون‌کی به‌دیها‌توو،
له‌ خه‌ونه‌وه‌ش ده‌ست پ‌ده‌که‌ته‌وه. من خه‌ونم هه‌یه، له‌ خه‌ونه‌کانمدا
ده‌ست پ‌ده‌که‌مه‌وه و ده‌چمه‌ ناو مه‌وداکانی بیرکردنه‌وه و نووسین.
سه‌نگ‌ک هه‌یه ناوی م‌ژوو، هه‌موومان وه‌ک شیر ده‌کو‌ن‌ت، ب‌ی
ده‌رده‌که‌و‌ت چه‌ندمان هه‌و‌ن ده‌بین و چه‌ندیشمان هه‌ده‌بز‌ک‌ین.

16

وشه‌ی: خه‌ون و مندا‌ی و مردن، ب‌ئاگاییم ده‌جوو‌ن‌ن و لام دووباره
ده‌بنه‌وه، ده‌ب‌ت له په‌ره‌سه‌ندنی خ‌ی‌اندا قسم له‌باره‌یانه‌وه هه‌ب‌ت و
چوارچ‌وه‌یه‌کیان ب‌ بگرم، فه‌زا و ه‌گه‌زی ئه‌م وشانه‌ دیدگای منیان
دیل نه‌کردوو، زیات‌ر به‌لای خ‌ی‌اندا به‌ک‌شیان کردووم. له‌ناو مندا
ه‌گیان وریایه و به‌گه‌شه‌کردنم ناساندوون، که‌شوه‌هوان ب‌ ئه‌زموونی
خه‌ونیم، له‌ شیعردا ئیلتیزامم به‌ فه‌زای بوونه‌وه هه‌یه، نه‌ک فه‌زا و
ه‌گه‌زی هانده‌ر و ه‌کار. بوون له‌ ده‌قدا ده‌ب‌ته‌ شه‌پ‌لی مانا و
جوانی و شیعریه‌ت. شیعر‌ی من مه‌به‌ستی م‌ژوویی ت‌دا نییه.
دا‌شتن‌کی بوونی و گه‌ردوونی و خه‌ونییه. کار له‌ناو خه‌ون ده‌که‌م ب‌
دروستکردنی جیهان‌بینی، خه‌ون و مندا‌ی و مردن پرسپاری ئه‌زه‌لین،
نه‌کراوه وه‌ام‌کی ه‌ها ب‌ پرسپاره‌کانی ئه‌زه‌لییه‌ت بدر‌نه‌وه، ههر
وه‌ام‌کی ده‌ب‌ته‌وه ک‌مه‌ک‌ پرسپاری دیکه‌ ب‌ ئازادکردنی واقع.
دووباره نیاز و که‌که‌ه‌ی گه‌ان و د‌زینه‌وه گه‌رم ده‌که‌نه‌وه،

ده مانخاته بهردهم ئازادیی دهر بـین و هـکاری گـا، خـون و خـیا و توانا و ئەزموونمان دەجووـنـت، دـکـرـت ئەم پـرـسـیاره دوا بـخـرـت بـ دوا ی کـتـایی زهوی، یان دوا ی دـزینـهـوـی بـزـی مـنـالـیزا و بهختیاری تا هـتـایی، بـوا به بهختیاری تا هـتـایه، کاریگـهـرتـرین و به پـیـتـرین ناوهرـکی مـژووی گیانی پـکـهـناوه.

سـهـنگـکـ هـیه ناوی مـژوو، هـموومان وهـک شیر دهـکوـنـت، بـی دهردهـکهـوت چه نـدـمان هـوـن دـهـبین و چه نـدیشـمان هـهـبـزـکـین.

17

به لـامـهـوه گرینگه هـموو ئاستـکـ بـتـه لایه نـگـری دهـقهـکانـم، یان نا. بهـهـای دهر بـیـنی ئازاد شوـنـی نووسینی له جیهان دـزیهـتـهـوه، به تهـواوی مانای ئازادی، ئازادیم له جـری بـیرکـردـنهـوه و هـونـهـره جوانهـکان و چـژـی نووسین بـ خـم دابین کردووه، ئازادی لهـناو هـهـستـیاری نووسین دهـتـوـنـمهـوه، کهسی دووهـمـیش بهـهـمان ئازادی بهـهـوه دهـچـت. منی وهـک نووسین بهـلاوه گرینگه، یان نا. ئەو قـهـنـاعـهـتـهـشی لا وـنا دهـکهـم به هـموو توانای گیانی و هـژـی ئەقـیـمهـوه ئامـاژـهـکان به دهر بـیـن و ناوهـندی بهـرـهـمـهـنـان بـگـهـیهـنـم، بارـکی گیانیـش له ناوهـندی نووسین چـژـی هـاـنـدـانـم دهـگـهـیهـنـتـه پـلـهـی تـوانـهـوه و تـکـهـاوبوون به زـرـکـ له شتهـکان. هـهـوـیش دهـدهـم ژیاـنی چـژـدار و به جوانی په یوهـست بـخـنـنـمه گیانی گـهـردوون و ئادهـمـیزادـهـوه. گـهـردوون و ئادهـمـیزادیش بـگـهـنـمهـوه باری په کهمین فـیـن. ئـسـتـیـکـای هاوبهـش و ئـشـناـیـیهـکانی ناو دهـق دهـکهـمه هـونـهـری لـکـدانـهـوه و تـکـهـیشـتن بـ په خـشـکـردـنهـوی ئـشـناـیـیهـکانی خـیا و ئەندـشـهـی وهـرگـر. وابـهـستهـی کولتووری پـچـالاکی کوردیم، ئەو کولتووری په یوهـندی بهـهـر هـموو کـمـهـگاوه هـیه. بهـرـهـمی هـشـمهـندیـهـتی، کهواته: ئـمـه ناوهرـکی گشتی کولتوورین. تـکـشـانـکی سـهـخت دهـکهـم، ناوهرـکی دهـهـمهـند و به پیت و فهـبـم.

کولتوور بهـو باره زیندووهی خوـقـاندوویهتی، به ناوبا نـگـرتـن جـری دهر بـیـنی ئـشـبـیریـه. تا پاشهـژـکی دووریش هـهـر بهـو شـوه چالاکی دهـمـنـتهـوه. مامهـی من لهـگـه نووسیندا مامهـی ئیـمانـداره لهـگـه خودا و سهـرچـاوه. خودا و سهـرچـاوهـش دهـبنه پـرـسـیار و گـفـتـوگـ، پـرـسـیار له چیه تی بوون و نه بوون و شوـنـهـزا و گـهـردوون. دوا جـاریـش دهـمهـوت بزانم ئەو دـزینـهـوانه چین، که پـیـان گـهـیشـتـووم، پـرـسـیار و گـفـتـوگـمان چـن بوونه ته یهـکـانـگـیربوونهوی ئاسـکـانی ناوهـند و نووسینیان لـوه درـژ بووه تهوه.

سـهـنگـکـ هـیه ناوی مـژوو، هـموومان وهـک شیر دهـکوـنـت، بـی دهردهـکهـوت چه نـدـمان هـهـوـن دـهـبین و چه نـدیشـمان هـهـبـزـکـین.

جوانی له سادهیی و قوو بینییهوه دهخو قت. لیش شته سادهکان له ناو دهبا و دای جوانی تدا هور ناکر تهوه، شته جوانهکان به سادهیی دهوترن. له بهشك له بهرهمی ههشتایهکانم له بنیادی قوو ته مومژدا کارم کردوه، ته مومژ له نهجامی جوانیی زمان دروست دهبت، لیش له نهجامی بنیادی ووکesh و هه هی زمانهوه. نموونه: بزمانك. واته: لاك دهچته لای مر قك، داوايهك دهخاته وو. بزمانهكه لای خای مانا و لكدانهویهکی ب داواکهی ههیه و دهزانن چی دهوت، بهام له بهر ئهوهی وونیی زمانی نییه. ناتوانن داواکهی له بهران بهر بگهیهنت.

شاعیر هه وونیی زمان و جیهان بینیان نییه. له دهروون و ههستی یه کئاستیی خیان مانایهکیان ب نووسینهکیان دناوه، بهام ناتوانن ئهم مانایهکیان به شوازکی وون له بهران بهر بگهیهنن، لای ئهم نهگه یشتنهیه. زیان خای په له شوازی گان و جموجوو و هاندان و هکار، ته نانت ههنگی سروشتیش گان له خودی خای پهروه دهکات. درخت له پارچه زهوییهکی بچووکدا کهشوهوای نهشونما وهرده گر، هه موو سا کیش گهکانی خای له ناو دهدا و ههای وون و شوازی گه نوویهکانی دهکاته کردهیهکی است. یهك شوازی له ئهموونی خهوندیده و وای دزینهوهی ژیا نی به پیتدا، دهسه تدار نابت. مانهوه و کارکردنیش له ناو شوازیك ایه و تانوپای داهانان هه دهوه شنهتهوه، هه موو سهربه خای و دهسه تکی کهلکشیش زهوت دهکات، گیانی بهرده وامبوونیش داده زننت. ئه و شوازی له ناوه استی ههشتایهکانهوه ئهموونم کرد، هه و م دا له و ئهموونه دا کار له ناو مانای زمان بکه م و مانای بابته بمرنم.

ئهموونك بوو، ویسته هونهری و کهلکشیه زمانهوانیهکانم تیدا پشکش کرد. دواى ئهم پشکشکردنesh خواستی گان له ناوهوه ههژاندمی، ههستم کرد کارکی دیکه ههیه ب کردن، دنیا یهکی دیکهش ههیه ب بینین و شوازی ژیان. کاتك گا بهخم دهدهم ئهموونك واز ل ب نم و سهرگه رمی ئهموونکی دیکه بم، دیاره وهك ئهموون گه یشتوومه ته دوا ئاستی و لام تهواو بووه، ئه گهر له ناویشیدا بم نمهوه دوو چاری خ دوو باره کردنهوه و پکوته د م، خ دوو باره کردنهوه و پکوتهش کهشی نووسینم له بهرچاو دادهخن، له و بار و بواره دا هزی خود و سته کاریگه رهکانی مر قی نو بهخشیش ب جوانی و ژیان، ب کاریگهر ده بن.

سهنگك ههیه ناوی مژوو، هه موومان وهك شیر ده کو زننت، بای دهرده کهوت چه ندمان هه و ن ده بین و چه ندیشمان هه ده بز کین.

ئاگەيانندن كەنا و ناوهندكى خزمەتگوزارە بى كردهى شىبىرى. لەناو ئاژنامەوانى كوردیدا گەشتووم بە ئەزموونى بەپىتى زىرك لە نووسەرانى كورد و سوودمەند بوویمە بە بیر و بچوون و فرمەكانیان. لەلایەكى دیکەشەو هەندەى بەشك لە ئاژنامەوانى بە ناهەق لەبارەى منەو نووسراو، هەندە بەهەق لەبارەى ئەهریمەنەو نەنووسراو. سەرەئى ئەمانەش بەبى هېچ هەيك بە مەبەست و هەلەى ئەنقەست ناوم لە لككەینەو و چاوپكەوتنە ئەدەبىيەكان دەسەنەو. بەشك لە ئاژنامەوانى كوردى هەوى تدا دراو هەقیقەتى شیعرى من بشوونەت. لە ژگارى ژياندا ئەوانەى لە چىژى باوخوازەو تەماشای سەتە كارىگەرییەكانى ژيان دەكەن تاوانكارن، نووبەخشەكانیش قوربانى ئەو هەزە بائادەستانەن، كە تاوانكاران دەجووونن و ئامادەیان دەكەن بى بەجەهەننى مەرام و تاكتیکە سیاسى و شكستە ئەدەبىيەكانیان، دیمەنە سادە و كارىگەرەكانى ژيان وەردەگرم بە تەكەواكردنى فرمەكانى گەيانندن چەند ئاستكى زمانەوانى شیعرییەتى تدا دەكەمە ستوونى تاییبەتكردن و درەوشانەو. وەك دەقى بە ئەدەببوو دەیخەمە بەردەم ككەمەك نیشان و پرسیار، شتە سادەكانیش بەردەوام لە سرووتى تاییبەتى و دانایى لەناو خووقاندنى نووسین زانیاری و یژدانى و گەرمایى هەستەكانن. بوونمان لەناو خیاندا لەپناو ژيان و جیهانبینییهكى باشتەر بەرجەستە دەكەن، تا لە ژيان كارىگەرى و كردهوى خیان نیشان بەدن.

سەنگك هەیه ناوى مژوو، هەموومان وەك شیر دەكوونەت، بى دەردەكەوت چەندمان هەوێن دەبین و چەندیشمان هەدەبزكەین.

بەدەنگى لە قووئایى نەزاندراودا پەيوەندى دیکە لەگە ژيان و بوون و گەردوون دەدزەتەو، پەيوەندییە ساردبوووەكانیشى لەگە واقع زیندوو دەكاتەو. هەندك شت لە واقع وەردەگرت، لە بیركردنەوى ككى دەخاتەو و ئامادەى گوتنى دەكات. پكەهاتەى سرووتى كەسایەتیم لە نیشتەجىبوون لەسەر زەمین بى خ گونجاندن لەناو سەرچاوەكانى ژيان وا هەكەوتوو. ئاخوتن لەناو دەق دروست دەكەم. لە قسەكردندا خودى ئامادەكراو دتە پەشەو، لە ئاخوتنى ناو دەقیش ئەفسانە و ئەفسوونى خودى وریا و هەشمەند. ئەگەر زىر بدویم، تئامانى ناووەوهم دەكوژت و بنیادی ئامادەبوونى بەردەوامى نووسینم دەشەژ، ئەفسانە و ئەفسوونى خودیشم بەتا دەبەت. زىر دوان تەنیا بى كەسى سیاسى گونجاو، بار و بوار بى

گفتوگ له گه ئه وی دی دروست بکات، نووسه ریش بار و بوار به
 تمانی تاکیه تی و ههسته کانی خه دهسته بهر دهکات، خه م به
 تگه یشتن له کرکی ژگار و به باکی گرتووه، پرژه کانم به هه ی زمان
 و ئه فسانه و ئه فسوونه وه پهره په دهدهم، نازانم ئه وهی نووسیومه
 باشه، یان نا. به م بهو استیه گه یشتووم په ویسته له هه وهی
 تمان و به دهنگی بهرده وامبم، که دهقی به گهرد به دهنگیه کی
 بهرده وامه.

به دهنگی لای من مانا قوو له کانی خهون و گهر دوون ئاگادار دهکاته وه و
 پرسپاری ژیان و بوونی ههیه و دهیکات به توانا و ئه زموون.
 سهنگه ههیه ناوی مژوو، هه موومان وه شیر ده کوو نه ت، به
 دهرده کهوت چه ندمان هه و نه بین و چه ندیشمان هه به بز کهین.

21

هه میسه خه م له گفتوگ و دیمانه ئه ژنامه وانیه کان به دوور گرتووه،
 ئه وه دهسکه وتانهی له بار و بواری شیعه وه به دهستم هه ناون، ده کر
 بکر نه جگه وهی هه موو گوتن و نووسینه کی دیکه. ههچ نیاز کی
 گوتنیشم نییه له دیمانه ئه ژنامه وانیه کان بیکه م به ناوه ندی
 ده ربین و درکاندن. هه موو ساته هه شیاری و نه نی و هه سترکردنه کانی
 ایه و تانوپه ی نووسینیان چنیوم، له هه ناوم خه یان اپسکاندووه ته
 دهروه و له دهقه کانم درکاندوومن. خه ته رخا نکر دنیشم به
 به ره مه هه نانی دهق به لاوه گرینگ و ناوه نده. دهق به نه مای
 په یوه ندیه کان جوان و فراوان دهکات، فره کانی دهروونیش ده گه نه ت.
 سه ره تا شته گشتیه کان ده ده زمه وه. دواتر گیانی بزوی شته کان
 ده نووسمه وه و ههستی ته دا ده خو هه نم.

نووسین و قسه کردن له باره ی شیعر به کرده ی دزینه وه ته ناگه م،
 زیاتر گواستنه وه و گه یاننده. هه وه دهدهم خه می له بهار زم، له گه
 ئه وهش له هه موو با به ته ک پتر، تامه زر ی خو نده وهی دیمانه
 ئه ژنامه وانیه کانی شاعیرانی به ئه زموون و ژیننامه ی که سایه تیانم.
 ته وانین و زه ر ورد بوونه وهش له شیعر دا ده مانبا ته وه به سه رده می
 له دایکیوونی یه که مین مره ق، نووسین ناتوان ته له باره ی یه که مین مره ق
 سته یه ک، ته نیا سته یه ک به هه ز بکات، ته نیا له رزه ی گیان ده توان ته
 له ناویدا ورد به ته وه و بگات به باری ته امانی یه که مین مره ق.
 سهنگه ههیه ناوی مژوو، هه موومان وه شیر ده کوو نه ت، به
 دهرده کهوت چه ندمان هه و نه بین و چه ندیشمان هه به بز کهین.